

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

1<sup>E</sup> JAARGANG

WOENSDAG 22 NOVEMBER 1916

No. 47

## INHOUD

	Blz.
EEN GEVOLG VAN DE HEFFING VAN STATISTIEKRECHT.....	745
De toekomst van Suriname .....	747
Japan's doordringen .....	748
Zilver .....	749
De Rijksmiddelen .....	749
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED .....	750
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen .....	750
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN .....	751—759
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

*Bijdragen en mededeelingen den inhoud betreffende, alsmede gegevens voor de afdeling „Statistieken en Overzichten” gelieve men te zenden aan het secretariaat, Geldersche Kade 21 b, Rotterdam, telefoon No. 10685.*

*Abonnementsprijs franco p. p. in Nederland f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.*

*Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.*

*Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richtte men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.*

21 NOVEMBER 1916.

In de positie van de geldmarkt kwam gedurende de afgelopen week niet veel verandering. In het algemeen was er nog veel vraag naar geld, vooral omstreeks den vijftienden en van eenige verdere ontspanning was nog niet veel merkbaar. Particulier disconto was tot 2% à 2% pCt. onder te brengen. De prolongatie-rente noteerde eerst 3, daarna 2¾ pCt.

Ook uit den weekstaat der Nederlandsche Bank is te zien, dat de geldmarkt nog niet veel verbeterd is; de binnenlandsche wissels vermeerderden met bijna 6 miljoen (waaronder 4 miljoen van de Regeering, die 6 miljoen op het renteloos voorschot aflostte), terwijl de rekeningcourant-saldi nog weder met circa 1½ miljoen verminderden. De goudvoorraad nam opnieuw met twee miljoen af.

\* \* \*

Ook de Regeering ondervond bij haar uitgifte van schatkistpapier de mindere geldruimte. Op de aangeboden 40 miljoen werd slechts voor f 22.315.000,— ingeschreven. Toegewezen werden f 10.789.000,— 4½ pCt. eenjarige biljetten à f 1006,— gevende voor bankiers een rendement van 4 pCt., voor particulieren van 3¾ pCt., voorts f 5.190.000,— drie-maands promessen à f 992,50 en f 2.650.000,— zes-maands promessen à f 985,— gevende dooreen een rendement van ruim 2% pCt.

Door verschillende naamloze vennootschappen worden, volgens de gepubliceerde verslagen, groote bedragen beschikbaar gehouden om de oorlogswinstbelasting te kunnen voldoen en ook andere belasting-schuldigen zullen hiermede bij hun kasregeling rekening hebben gehouden. De Minister van Financiën heeft nu de gelegenheid geopend, de verschuldigde gelden reeds thans te storten, door het verkrijgbaar stellen van schatkistpromessen, waarbij de nemers rente — voorloopig 2 pCt. — zullen ontvangen tot den dag, waarop de termijnen van hun aanslag komen te vervallen. In verband met vroegere uitlatingen is het begrijpelijk, dat wij dezen maatregel ten zeerste toejuichen.

*Mandele*

## EEN GEVOLG VAN DE HEFFING VAN STATISTIEKRECHT.

Van hooggeachte zijde ontvangen wij het volgende schrijven:

Door de Regeering is een ontwerp van wet ingediend tot het heffen van een z.g. statistiekrecht van 1 ‰ over de waarde van alle goederen, welke in het Koninkrijk ingevoerd of uitgevoerd zullen worden.

Dit ontwerp is reeds door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen en is thans in behandeling bij de Eerste Kamer.

Bij de behandeling van deze wet in de Tweede Kamer is verzuimd bepaaldelijk de aandacht te vestigen op in- en uitvoer van goud en van zilver, als gevolg van saldeering van vorderingen in het internationaal betalingsverkeer. Deze verzending van edele metalen geschiedt, indien in de open markt geen wissels meer te verkrijgen zijn, tegen de z.g. normale goudpariteit tusschen de verschillende landen. In den regel betreft het goud, hetzij goud in baren, hetzij goud in vreemde muntstukken, als Sovereigns, 20-Markstukken, 20-Oostenrijksche Kronenstukken, Amerikaansche eagles, enz. Het kan echter ook geschieden — en heeft in vroegere jaren wel eens plaats gehad — door verzending van Nederlandsche gouden f 10- (en f 5-), stukken. In het verkeer tusschen Nederland en de Nederlandsche Koloniën wordt bovendien de grove, zilveren Nederlandsche munt gebruikt, als guldens en rijksdaalders, welke laatste muntsoort uit den aard der zaak niet geschikt is voor uitvoer naar vreemde landen.

Nu doet zich de vraag voor of onder het begrip goederen volgens bovenbedoeld ontwerp van wet ook te verstaan zijn goud en zilver in de verschillende hierboven genoemde vormen. Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan zou zulks tot hoogst ongewenschte gevolgen aanleiding geven.

Van een eigenlijken internationalen handel in goud en zilver tusschen Nederland en andere landen is geen sprake; Nederland heeft op zichzelf geen goudmarkt en ook geen zilvermarkt. De hoeveelheden goud en zilver, die als handelswaar geïmporteerd of geëxpor-

teerd worden, zijn zóó gering, dat het niet de moeite waard is daarmee voor dit doel rekening te houden. De in- en uitvoer van goud en zilver dient dus uitsluitend om betalingen te bewerkstelligen van schulden over en weer, die niet op andere wijze kunnen vereffend worden.

De gewone wijze van vereffening is door het koopen en zenden van wissels (chèques). Wel is waar ontstaan de saldi, waarop die wissels getrokken worden, voor een zeer belangrijk gedeelte uit zendingen van goederen; de goederen, welke aldus hebben medegewerkt om een saldo te scheppen, waarop een wissel of chèque kan worden getrokken, hebben dus reeds voor hun deel bijgedragen in de belasting van 1 ‰ voor het statistiekrecht. Indien dus een koopman goederen uit Engeland betreft en deze met een chèque op Londen moet afdekken, betaalt hij éénmaal het statistiekrecht over de goederen, die hij invoert, op het oogenblik van den invoer, maar betaalt hij niet andermaal 1 ‰ op den wissel of chèque, aangezien deze vrijelijk de grens kan passeeren zonder aan het statistiekrecht te worden onderworpen. Stel nu (wij spreken natuurlijk uitsluitend van normale omstandigheden en niet van de hoogst abnormale wisselkoersen van dezen tijd) dat de wisselkoers van Nederland op Engeland juist het goudpunt is genaderd, zegge in gewone tijden een koers heeft bereikt van f 12,14% per pond sterling, en de koopman, die goederen van Engeland heeft betrokken, wenscht op dit oogenblik die goederen te betalen, dan zal het voorkomen, dat hij in de markt geen wissel of chèque op Engeland meer kan verkrijgen en de Nederlandsche Bank zal moeten bijspringen om goud te verschaffen voor die betaling; dit zal dan aldus geschieden, dat een bankier, die bereid is aan den koopman toch nog chèque te blijven verkoopen voor pl.m. f 12,15 per pond sterling, zijn chèque op Engeland dekt door intusschen goud bij de Nederlandsche Bank aan te vragen en dit naar Engeland te verzenden. Evenwel nu zou de fiscus plotseling tusschen beiden komen en zeggen: „Gij voert goud uit, goud behoort tot de categorie goederen, dus moet gij over dat goud 1 ‰ statistiek-uitvoerrecht betalen.” Dan zal chèque Londen echter plotseling met 1 ‰ moeten verhoogd worden en dus het goudpunt van 12,14% ook plotseling moeten springen op 12,16½. Het gevolg zal dan echter zijn, dat de koopman, die in gewone omstandigheden een chèque voor betaling gebruikt, nu op het oogenblik, dat die chèque ontbreekt, nogmaals 1 ‰ uitvoerrecht zal moeten offeren voor het middel dat hij zal gebruiken om zijne betaling aan het buitenland te doen. Dit is in hooge mate onbillijk, want in dit opzicht is het naar Engeland te zenden goud volkomen gelijk aan den wissel of chèque, die zou gekozen zijn indien deze beneden den koers van 12,14% ware te verkrijgen geweest. Dat goud gaat dan ook niet als een soort goederen-transactie naar Engeland, maar uitsluitend als betalingsmiddel. Men zou misschien kunnen beweren, dat goud in baren en goud in den vorm van vreemde munt van Nederlandsch standpunt als koopwaar moet worden beschouwd, omdat het gebruik tot nog toe medebracht, goud in dien vorm per gewicht te berekenen. Het zou ons hier te ver voeren om de verschillende gronden uiteen te zetten waarom het tot nog toe zeer practisch was dat edel metaal per gewicht te berekenen, niettegenstaande het toch uitsluitend als betalingsmiddel wordt gebruikt. Wij willen daarom even constateeren, dat de aan- en verkoop van goud in baren en van vreemd goud bij gewicht niets verandert aan de transactie, dat dit edel metaal in welken vorm dan ook bij in- en uitvoer nagenoeg uitsluitend als betalingsmiddel wordt gebruikt.

Men zou nog kunnen redeneeren, dat goud in den vorm van baren of van vreemd gemunt goud wel een vorm van koopwaar is, dus wel onder goederen te

bringen zou zijn, op grond waarvan het heffen van een statistiekrecht geoorloofd zou zijn, maar men zal toch moeilijk kunnen beweren, dat Nederlandsche gouden tientjes als goederen of als koopwaar zijn te beschouwen. Wordt evenwel een dergelijk onderscheid gemaakt ten aanzien van de heffing van het statistiekrecht tusschen goud in baren en in den vorm van vreemde munt en goud in den vorm van Nederlandsche gouden tientjes, dan komt men voor een andere zeer eigenaardige moeilijkheid te staan, welke van inderdaad hoogst gevaarlijken invloed op den toestand van ons muntwezen kan worden. Om dit duidelijk te maken hebben wij eene kleine uiteenzetting noodig.

Het Nederlandsche muntwezen is gegrond op den gouden standaard. De Nederlandsche muntwet neemt aan, dat uit één kilogram zuiver goud bij de Munt te Utrecht kan geslagen worden een waarde van f 1653.44 aan gouden tientjes; dit cijfer is dus feitelijk de grondslag van ons geheele muntwezen. De Staat munt bij ons de gouden f 10-stukken niet aan, omdat hij aanneemt, dat ieder particulier in staat zal zijn het noodige goud in de internationale markt te koopen en dit aan de Munt te Utrecht te doen ommunten op gemelden voet in Nederlandsche gouden tientjes, zonder eenig verlies. Op grond van deze cijfers heeft de Nederlandsche Bank als regel aangenomen om al het aan haar aangeboden goud te koopen tegen den prijs van f 1648.— per K.G. fijn, omdat zij volgens de theoretische berekening voor dien prijs onder bijbetaling van de kosten van muntloon, enz. uit ieder kilogram wederom juist het bedrag van f 1653.44 aan gouden f 10-stukken kan verkrijgen. Deze veronderstelling is echter een fictie en dan ook met de waarheid bepaald in strijd. Deze berekening zou kunnen uitkomen, indien de Munt niet te Utrecht, maar te Amsterdam gevestigd ware, evenals de Staats-muntinrichting in andere landen steeds in de hoofdstad van het geldverkeer is gevestigd, zoo o. a. te Londen, te Parijs en te Berlijn. Het edel metaal wordt natuurlijk door de bankiers ingevoerd te Amsterdam en aldaar moet het ook nagewogen, nageteld, gesorteerd, eventueel géaffineerd worden. Wil men dat goud-materiaal dan laten omzetten in gouden tientjes, dan moet men echter opnieuw het materiaal naar Utrecht verzenden en na den aanmaak van gouden tientjes wederom uit Utrecht terugzenden. Die beide zendingen brengen nieuwe kosten van vervoer en van assurantie mede, welke wel op zichzelf gering schijnen, maar over zoo groote bedragen, als steeds met goudzendingen gemeid zijn, toch van groote beteekenis kunnen zijn; bij ommunting van eenigen omvang heeft b.v. de Nederlandsche Bank op grond van die extra zendingen en assurantiekosten moeten toelagen als zuiver verlies bedragen van f 6000 en van f 12000 per partij, nog afgezien van derving van winst, welke zij anders bij verkoop van goud naar het buitenland had kunnen maken. Het spreekt dus van zelf, dat niet een enkel particulier, bankier of niet, er aan denkt om voor eigen rekening gouden tientjes te laten slaan, en op die wijze is de veronderstelling van de Muntwet in de praktijk een volkomen failure gebleken. Ondanks dit alles is de Nederlandsche Bank bereid gebleven om herhaaldelijk nieuwe opdrachten tot aanmunting van gouden tientjes aan de Munt te Utrecht te geven, omdat zij meende, dat het landsbelang medebracht haren voorraad aan Nederlandsch gemunt goud op een grooter bedrag te brengen.

Indien nu echter het nieuwe statistiekrecht ook hierop zijn invloed zal doen gelden, kan dit tot hoogst ongewenschte verwikkelingen aanleiding geven. Stel dat goud in baren en goud in vreemde munt wel aan een statistiekrecht zou worden onderworpen, en goud in den vorm van Nederlandsche gouden tientjes niet, omdat die tientjes toch moeilijk als koopwaar te beschouwen zijn, dan zal er dus een premie tot 1 ‰ ontstaan op het gebruik van gouden tientjes voor

uitvoer ter saldeering van de handelsbalans met het buitenland.

De Nederlandsche Bank heeft in den afgelopen tijd gemeend het algemeen belang vooral te dienen door haren goudvoorraad zooveel mogelijk vast te houden. Er kan echter een tijd komen, dat het wenschelijk zou kunnen zijn om meer Nederlandsch gemunt geld in omloop te brengen, en aangezien de Nederlandsche Bank niet de vrijheid heeft om voor hare rekening zilver te doen aanmunten, en groote vermeerdering van den voorraad zilveren teekmunt in ons land beslist ongewenscht is, zal op zulk een oogenblik het loslaten van gouden tientjes in de circulatie noodzakelijk kunnen worden. Dan zal een dergelijke maatregel van de Nederlandsche Bank om gouden tientjes in omloop te brengen echter onmiddellijk verijdeld worden door het feit, dat die gouden tientjes een premie van 1 ‰ bij den uitvoer zullen doen. Waar de goud-transacties niet zelden voor  $\frac{1}{4}$  tot  $\frac{1}{8}$  ‰ worden gedaan, is 1 ‰ een zóó overmatig groote premie op een goudzaak, dat dit gevolg stellig te verwachten is. Indien dus het landsbelang zou medebrengen om gouden f10-stukken in omloop te brengen, zal de eigen maatregel van de Regeering om een statistiekrecht ook op goud in te voeren, dezen omloop onmiddellijk onmogelijk maken. Hoogstwaarschijnlijk heeft niemand bij het ontwerpen en bij de verdere behandeling van deze wet aan deze consequenties gedacht.

Mutatis mutandis zouden dezelfde moeilijkheden kunnen ontstaan in het geldverkeer tusschen Nederland en zijne Koloniën bij zilverzendingen over en weer.

En waarom zal men al deze onaangename, en in sommige omstandigheden zelfs ernstige consequenties zich op den hals halen? De statistiek van in- en uitvoer van goud en zilver was reeds vóór het indienen van deze wet volkomen in orde. Voor het verkrijgen van een juiste statistiek op dit punt is dus het heffen van een recht over edel metaal niet noodig. Terwijl in gewone omstandigheden in het handelsverkeer het verzenden over en weer van goederen steeds blijft voortduren, komt de verzending van edel metaal ter internationale verrekening zeer onregelmatig voor en vindt deze alleen plaats indien door samenloop van omstandigheden een tijdelijk manco in de betalingsbalans komt; maar juist op een oogenblik, dat ook in het binnenland veel geldvraag zal zijn, de rente opgezet zal moeten worden, en edel metaal eventueel aan de circulatie zal moeten afgestaan worden, zal het statistiekrecht zich werpen op die manipulaties met edele metalen, en het doel van die afgifte van edel metaal allicht ernstig kunnen benadeelen.

Daar de verzending van metaal op zich zelf betrekkelijk zelden voorkomt, zal dus ook het profijt van de schatkist uit het heffen van een statistiekrecht op edel metaal zeer gering zijn, hoogst waarschijnlijk niet één duizendste van de geheele opbrengst, geraamd op f 3.000.000.— per jaar, en voor deze zeer onbeteekenende bedragen aan de schatkist zal men dan alle hierboven geschetste moeilijkheden in het leven willen roepen?

Op de hierboven uiteengezette gronden verdient het dus ten zeerste aanbeveling, dat dit punt alsnog nadrukkelijk onder de oogen worde gezien, en kome vast te staan, dat onder goederen in den zin van deze wet niet zullen zijn te verstaan edele metalen in den vorm van baren of van gemunt Nederlandsch of vreemd goud en zilver.

Blijkens het verslag der Commissie van Rapporteurs is de hierboven besproken quaestie bij het afdeelingsonderzoek in de Eerste Kamer ter sprake gekomen. Het is stellig te hopen, dat de Minister op 'dit punt nog eene duidelijke verklaring zal kunnen geven of anders een nieuwen maatregel toezegt, waardoor dit nadeel wordt voorkomen.

#### DE TOEKOMST VAN SURINAME.

Doel der artikelenreeks in dit blad aan de economische geschiedenis der Surinaamsche bacovencultuur en wat daaromheen is, gewijd — zie No. 40, 42, 43 en 45 — was een grondslag aan te geven, waarop thans, met kennis van zaken en inzicht in de geldende moeilijkheden, moet worden voortgearbeid. Niet opsporen der schulden aan vroegere mislukkingen, gelijk door het Koloniaal Weekblad naar aanleiding van het meergenoemde artikel in het Mei-nummer van het Tijdschrift voor Economische Geographie werd gevraagd. Zijn deze schulden trouwens wel aan te wijzen? Dragen de omstandigheden niet evenzeer de schuld, omstandigheden waarbij de betrokkenen te goeder trouw handelden, doch onmachtig stonden tegenover onbekende bezwaren? Reden te meer thans den blik te richten op de toekomst, opdat niet, eer nog de „schulden" zouden zijn gevonden, over Suriname zelf een oordeel is uitgesproken.

Struisvogelpolitiek toch zoude het zijn het gevaar, dat Suriname dreigt, te ontkennen. Gevaar — in een vorig artikel is getracht het nader aan te toonen — niet alleen door imperialistische lusten van grootmogheden. Laten wij onze overzeesche gebieden niet opleveren datgene, waarvoor de natuur die gewesten heeft begiftigd, dan zal bij de stijgende vraag op de wereldmarkt naar grondstof, een vraag, die alle kans heeft door de kapitaalvernietiging van dezen oorlog aanvankelijk nog aanmerkelijk te worden gestimuleerd, de wereldconsumptie trachten zichzelf te helpen, waaruit voor het moederland, dat zich uitsluitend tot het politiek bestuur beperkt, de rampzaligste gevolgen te wachten zijn.

Elke stap, die dus thans gedaan wordt om het kwaad te keeren, heeft recht op ons aller belangstelling. Een enkel woord daarom over het reeds genoemde Studie-syndicaat, te meer waar het een vraag is of de bedoeling ervan in de pers voldoende tot uitdrukking is gekomen. Sprekend tot de mannen uit de Oost-Indische cultuurwereld, die op 11 October l.l. in de Lairessezaal vereenigd waren, stelde de heer Staal op den voorgrond, dat de instelling van het Studie-syndicaat er toe moest leiden, „dat de energie die door u in Oost-Indië is ontwikkeld, de kennis, die gij allen daar hebt vergaderd, ook mogen worden dienstbaar gemaakt aan die andere kolonie, die velen uwer zoo goed als onbekend is gebleven, *Suriname*." De weinig aantlokkende omstandigheden waarin Nederlandsch Guyana verkeert, ontkende Gouverneur Staal niet, doch hij hoopte juist dat de kennis, de energie en het financieel vermogen der aanwezigen hierin verbetering zouden brengen. Van deze was echter stellig niet te wachten, dat zij iets zouden ondernemen, wanneer zij niet overtuigd waren, dat het naar zakelijken maatstaf een goed ondernemen was. Een voorafgaand onderzoek was hierom onmisbaar, waarom de heer Staal den aanwezigen voorstelde om gezamenlijk en misschien nog in vereeniging met anderen, een Studie-syndicaat te vormen om de mogelijkheid van verschillende cultures in Suriname te onderzoeken en, wanneer zich een cultuur goed laat aanzien, deze met kracht ter hand te nemen.

Aldus geschiedde, het syndicaat werd opgericht, het bescheiden kapitaal voor dit doel benodigd werd samengebracht en als leider van het syndicaat gekozen de heer J. S. C. Kasteleyn, oud-hoofdadmistrateur der Deli-Maatschappij. Tegen een uitdrukkelijke verplichting om, indien de uitslag van het onderzoek voor een bepaalde cultuur gunstig uitvalt, deze ter hand te nemen, had het overgrootste deel der aanwezigen bezwaar, hoezeer ook de ernstige wil bleek om, wanneer inderdaad het onderzoek goede uitzichten opent, tot verwezenlijking der voorstellen te zullen medewerken. Het standpunt is zeer begrijpelijk. Een blijvende combinatie, die de zaak practisch ter hand moet nemen, zal moeilijk op dezelfde wijze kunnen

Vissers

zijn samengesteld als het veelhoofdige Studie-syndicaat.

Vergelijking van Suriname met Oost-Indië, ziedaar de hoofdgedachte bij de instelling van het syndicaat. Hiertoe zal het noodig zijn zich van den huidige stand van cultuurzaken in de West op de hoogte te stellen en zich in de geschiedenis der kolonie in te werken, daaruit de oorzaken der economische depressie, waarin Suriname zich thans bevindt, na te gaan en na deze voorbereiding de resultaten van het onderzoek plaatselijk te gaan toetsen. Enkele bijzondere Surinaamsche omstandigheden, die haren invloed doen gelden, springen reeds dadelijk in het oog. Suriname werkt, hoofdzakelijk door moeilijkheden in het verkrijgen van voldoende arbeidskracht, duurder dan menig andere cultuurkolonie, waarmede het moet concurreren. Noodzakelijk is dus een cultuurproduct te kiezen, dat om landbouwkundige overwegingen bij uitstek in aanmerking komt; noodzakelijk ook den bedrijfsvorm te kiezen, die met zoo min mogelijk onkosten arbeid. In verband met het laatste is te onderzoeken of de tot dusver gevolgde wijze van werken op kleine schaal en zonder nauw onderling verband niet ten deele oorzaak was van de ongunstige financiële bedrijfsuitkomsten en aansluiting daarom de eerste eisch is. In het vorenstaande ligt tevens opgesloten, dat men er zich voor zal hebben te hoeden maatregelen, op Java genomen, voetstoots in Suriname te willen gaan toepassen. Vóór alles zal echter noodig zijn, — het was de leider van het Syndicaat, die het tegenover mij uitsprak — dat men de zelfstandige ondernemers in Suriname laat beseffen, dat het syndicaat komt als een bevoegd redder in den nood en allermint als een zelfzuchtig drilmeester. Volledige medewerking der planters is natuurlijk noodig, wil de kans op economischen opbloei zich verwezenlijken.

Uit het bovenstaande blijkt, dat de instelling van het Studie-syndicaat geenszins is een desavoueren van den waardevollen arbeid van de „*Suriname-Commissie*”, die in 1911 het belangrijke rapport „*De economische en financiële toestand der Kolonie Suriname*” uitbracht. Integendeel, thans speciaal door commercieele oogmerken geleid, zal het syndicaat op bepaalde gedeelten van dit rapport voortbouwen.

Behoort cultuurkeuze in de eerste plaats tot de taak van het syndicaat, het ligt voor de hand, dat de verwante vraagstukken tevens aan de orde zullen komen. Vooraan dan het arbeidsvraagstuk, maar evenzeer onderwerpen als de wijze van gronduitgifte, de afzet en verscheping van het gewonnen product en het landbouwcrediet. Misschien zal dit laatste punt bij het onderzoek niet zoozeer een rol behoeven te spelen, immers mocht een Nederlandsche groep het bedrijf in Suriname zelfstandig ter hand nemen, dan zouden de daartoe noodige kapitalen allicht niet bij een bank in Suriname worden opgenomen en het vraagstuk van de verschaffing van landbouwcrediet, in zijn tegenwoordigen vorm, automatisch zijn uitgeschakeld. Met dat al blijft het vraagstuk van de grootste betekenis en zou het syndicaat zich dubbel verdienstelijk maken, indien het, voor zooverre dan zich dit met hare verdere voorstellen laat vereenigen, ook voor laatstgenoemd vraagstuk eene oplossing aan de hand doet. Volledigheidshalve daarom nog een enkel woord over dit vraagstuk.

Gelijk bekend, is de Surinaamsche Bank een circulatiebank, die volgens het thans nog van kracht zijnde octrooi met de geldschieting op hypotheek slechts mag gaan tot  $\frac{1}{2}$  van de som van kapitaal en reserve. Geregeld is zij met hare hypotheekleeningen dicht aan deze grens. Landbouwcrediet als zoodanig mag de Surinaamsche Bank niet verlenen. De „*Suriname-Commissie*” beval nu de stichting van een cultuurbank aan. Op 5 Juni 1912 diende de Regeering een ontwerp in voor de vestiging eener West-Indische Credietbank. In de Tweede Kamer zeide men de waarborgen

te missen, dat de credietbank inderdaad de functies eener cultuurbank zou verrichten en vond men, dat niet genoegzaam bleek, dat de nieuw te vestigen inrichting geen inbreuk zou maken op het octrooi der Surinaamsche Bank. Opmerkelijk is in dit verband, dat in het verslag over 1912 dier bank zelve met de voorgenomen oprichting instemming wordt betuigd. Hoe dit zij, het voorstel werd geen wet en de credietbank dus niet opgericht. Het heet thans, dat bij het nieuwe octrooi voor de Surinaamsche Bank, dat in voorbereiding is, het vraagstuk in hoeverre deze bank aan de credietbehoefden van handel, landbouw en andere ondernemingen kan worden dienstbaar gemaakt, onder de oogen is gezien. De moeilijkheid waarvoor men staat, ligt voor de hand. Dat Suriname aan een goed georganiseerd landbouwcrediet groote behoefte heeft, staat vast. Aan den eenen kant is het zeker een vraag of, waar de kolonie, naar men zegt, nauwelijks voor één bank van zeer beperkten omvang ruimte biedt, twee banken naast elkander ooit bestaanbaar zijn; aan den anderen kant leert de ervaring, dat het verlenen van landbouwcrediet, vooral in een economisch niet al te sterke kolonie, een bedrijf is, waarvoor een circulatiebank van geringen omvang stellig niet aangewezen is. Eene nadere bespreking van dit voor onze koloniën zoo belangrijke vraagstuk ligt evenwel niet in de bedoeling van dit artikel.

De vraagstukken, waarvoor het Studie-syndicaat zich ziet gesteld, zijn talrijk en niet gemakkelijk. Met belangstelling mag het resultaat worden tegemoet gezien. Wat evenwel reeds thans reden tot groote voldoening geeft, is de erkenning die uit de instelling van het syndicaat spreekt van de verplichtingen die Nederland ten aanzien van zijn koloniaal bezit heeft, zoo goed ten opzichte van West-Indië als van Oost-Indië. De namen van de mannen, die hunne medewerking hebben gegeven ten einde het onderzoek mogelijk te maken, en de wijze, waarop men wil aanpakken, schenken de overtuiging, dat hier niet voldaan werd aan eene pijnlijke verplichting, waaraan men zich met goed fatsoen niet meende te kunnen onttrekken, doch dat men gevoel had voor die weelde een gewest te bezitten in de Nieuwe Wereld, waarin de taal van het moederland gesproken wordt, maar dat dan ook, wil men dit gewest met recht het zijne noemen, de verplichting aanvaard is, door nationale inspanning van de kolonie economisch te zullen maken, waartoe de natuur haar de middelen heeft geschonken.

Dit alles ook eens voor te houden aan hen, die ervan praten voor onze West-Indische koloniën maar een kooper te zoeken, was mede een oogmerk bij het schrijven dezer artikelen. Want laat mij besluiten met de woorden, door den oud-secretaris der „*Suriname-Commissie*” dezer dagen te Rotterdam gesproken: „Dat we voor die schande bewaard blijven!”

G. E. H. *Waght*

#### JAPAN'S DOORDRINGEN.

Het onze Koloniën bedreigende Japansche gevaar is in de laatste tijden herhaaldelijk ter sprake gebracht. Men zal zich herinneren de uitlatingen van den heer Takakoshi, waarvan het Handelsblad gewag gemaakt heeft en wiens meening wel is waar niet moet beschouwd worden als te zijn de algemeen geldende, maar wiens stem toch voldoende gezag heeft om aan zijne uitlatingen aandacht te schenken. Een der veel gelezen dagbladen in Tokio wijdde een reeks van hoofdartikelen aan het denkbeeld dat onze Oost-Indische Koloniën door Japan moesten worden gekocht.

De wijze, waarop Japan in China binnendringt, is overbekend en geeft mede blijk van een grooten drang naar expansie, begunstigd door de tegenwoordige omstandigheden, welke het Oost-Aziatische eilandrijk zoo ontzaglijk krachtig hebben gemaakt, terwijl zijn

gevaarlijkste mededingers elkander blijven verzwakken.

Onbekend was evenwel, dat Australië, dat langen tijd zoo prat ging op de wering van den gelen broeder, thans bedreigd wordt met eene pacifische penetratie. De bladen, behoorend tot de beambtenpartij en de heerschende Samuraigroepen, gaan zelfs zoover te betreuren, dat de omstandigheid dat Japan de zijde van Engeland gekozen heeft het onmogelijk maakt, Australië te overmeesteren, nu de gelegenheid daartoe zich zoo bij uitstek leent. Daar schijnt nu wel geen kwestie van te wezen, maar Australië ziet met leede oogen, dat de uitgeschakelde Deutsche handel vervangen wordt door Japansche en niet door Engelsche, en dat het land overstromd wordt met Japansche artikelen.

Terwijl tot voor kort Australië noode toeliet een maandelijksche vaart der Nippon-Yusen-Kaischa naar Sidney en Melbourne, moet het zich thans laten welgevallen, dat deze vaart wordt uitgestrekt tot Adelaide en in een veertiendaagsche wordt veranderd. Een regelmatige vaart wordt geopend naar Nieuw-Zeeland, terwijl het de bedoeling is de Japansche Zuidzee-lijn, die de Deutsche koloniën aandoet, uit te breiden naar West-Australië.

Japan stelde aan Engeland den eisch, het met dit land gesloten handelsverdrag ook te doen gelden voor de koloniën. Voor Canada is het reeds grootendeels doorgezet. Australië kante zich vóór den oorlog er zeer sterk tegen en wenschte vrij te zijn in het voeren van een zelfstandige handelspolitiek. Thans laat het zachtjes aan deze oppositie varen. Waartoe dit leiden moet is duidelijk af te leiden uit de omstandigheid, dat juist thans een jaar of zes geleden gehouden, maar toen antwoordde Engeland door een arbitrageverdrag met Amerika aan te gaan en te dreigen met de zending van een groote vloot naar Hongkong.

Japan's bedoeling schijnt thans te zijn, te voorkomen, dat de door de oorlogslasten veel duurder geworden Engelsche textiel-industrie door het heffen van toltarieven in de koloniën voor vreemde waren daar een afzetgebied zal blijven vinden. Engeland's rijkdom is voor een groot deel gebaseerd op zijn katoennijverheid; Japan ziet juist in deze industrie zijn eigen kracht en toekomst. Op dit gebied wil het eilandenrijk van het Oosten dat van het Westen bestrijden en met de grootst mogelijke energie tracht het nieuwe afnemers te boeken. Thans reeds is Australië voor katoenen goederen en voor textiel-machines voor een groot deel afhankelijk van de Japansche industrie. Japan wenscht door het sluiten van een handelsverdrag, bevattende de meest-begunstigdenatie-clausule, zich deze kolonie als afzetgebied te blijven verzekeren.

#### ZILVER.

In haar wekelijksche circulaire over de zilvermarkt schrijft de firma Mocatta & Goldsmid o. m. het volgende:

In geen jaren zijn zulke belangrijke aankopen van zilver op de Londensche markt voor Chineesche rekening waargenomen als verleden week het geval was. Gewoonlijk verzekert China zich, gedurende het export-jaargetijde van aanzienlijke hoeveelheden zilver op de nabijgelegen markten in Californië en Britsch-Indië en ook op de Londensche markt wordt dan steeds zilver aangekocht, dat aan de Theems gedeponeerd blijft om te dienen voor betalingen in andere

deelen van het jaar. De vorige week echter zijn groote hoeveelheden zilver van Engeland naar China verscheept, een feit, dat te meer beteekenis heeft, aangezien vrachtprijzen en assurantiepremies thans abnormal hoog zijn.

De verklaring hiervoor moet ongetwijfeld worden gezocht in de omstandigheid, dat door de buitengewoon groote zilverzendingen van China naar Indië eenige maanden geleden de voorraden in het Hemelsche Rijk zoozeer zijn geslonken, dat thans gedurende de groote exportbedrijvigheid schaarschte aan ruilmiddel bestaat, zoodat de bankiers hebben gemeend, hun zilverkassen door aankopen op buitenlandsche markten te moeten aanvullen.

De omvang van de Chineesche aankopen is moeilijk te bepalen; de scherpe reëzing van den wisselkoers, die den zilverprijs automatisch volgt, oefent natuurlijk haar reguleerende werking uit. Intusschen is het opmerkelijk, dat te Shanghai de wisselkoers op Londen thans op  $3/4\%$  het hoogste punt van het geheele jaar heeft bereikt, terwijl de zilvernootering in den loop van het jaar 3d. hooger is geweest dan op het oogblik.

#### DE RIJKSMIDDELEN.

Onder de maandcijfers treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de eerste tien maanden van dit jaar. Evenals de vorige maand bleef eerstgenoemde opbrengst bij het één-twaalfde deel der raming ten achter en wel met ruim f 1.700.000. Vergeleken met de opbrengst over October 1915 bedroeg zij eveneens minder en wel ongeveer dezelfde som. De oorzaak van dien achteruitgang moet, zooals wij zullen zien, voornamelijk worden gezocht in de belangrijk mindere opbrengst van den suikeraccijns.

De belastingen, die in verband met de buitengewone omstandigheden geheven worden, blijken over de maand October ruim f 976.000 te hebben opgebracht. Het leeuwendeel daarvan werd door de Verdedigingsbelasting Ia (de verdubbeling der Vermogensbelasting) bijgedragen, n.l. f 900.000; de belasting II (buitengewone inkomstenbelasting) bracht ook reeds een halve ton in de schatkist. Daarentegen wierp de oorlogswinstbelasting nog geen baten af.

Wat de overige middelen betreft, volgt hier de gebruikelijke vergelijking tusschen den loop dier middelen over de maanden Januari tot en met October October 1916 en dien over hetzelfde tijdvak van het jaar 1913, toen er nog geen oorlog was en de oorlogstoestand zijn invloed nog niet deed gelden. Als altijd blijft daarbij buiten aanmerking de vervanging van de bedrijfsbelasting door de Rijksinkomstenbelasting en de daarmee samenhangende wijziging der vermogensbelasting, terwijl de in 1916 aan suikeraccijns ontvangen bedragen worden vermeerderd met hetgeen tot dusver in dat jaar uit de opcenten op dien accijns ten behoeve van het Leeningfonds 1914 is verkregen. Aldus te werk gaande vindt men de volgende cijfers:

1916 tijdvak Januari tot en met October	f 136.487.000
1913 " " " " " "	" 122.978.000
	f 13.509.000

De vermeerdering bedraagt dus 10,98 pCt. of, per jaar gerekend, 3,66 pCt. Deze percentages dalen tot 10 en 3,33, indien de opbrengst der successierechten in beide tijdvakken buiten rekening worden gelaten. waardoor het zoeven bedoelde verschil van f 13.509.000 teruggebracht wordt tot f 11.021.000. Van dit laatste bedrag nu komt niet minder dan f 10.222.000 voor rekening van de stijging van den suiker- en den geslachtaccijns. De stijging heeft zich intusschen in de afgelopen maand niet bestendig voor den suikeraccijns. De opbrengst van dit middel wijst integendeel eene belangrijke daling aan, ver-

moedelijk tengevolge van talrijke restitutiën, die onder normale omstandigheden vroeger plaats zouden hebben gehad, terwijl ook wegens gebrek aan grondstof minder dan anders in het verkeer is gebracht. Werd aan suikeraccijns in October 1913 *f* 2.308.000 ontvangen, in October 1914 *f* 2.383.000 en in October 1915 (hoofdsom en opcenten) 3.072.000, voor October 1916 beliep die ontvangst aan hoofdsom en opcenten te zamen slechts *f* 842.000, welk bedrag aanmerkelijk kleiner is dan wat in een der maanden van de jaren 1913, 1914, 1915 en 1916 uit dien hoofde is ontvangen.

Het bovenstaande komt bevestigend de reeds meermalen in dit blad geuite meening, dat de hooge opbrengsten van den suikeraccijns, met name in de maanden Maart tot en met September van dit jaar, als abnormaal zijn aan te merken en niet van blijvende aard mogen worden geacht, laat staan, dat zij tot grondslag zouden kunnen strekken voor optimistische verwachtingen omtrent de in de toekomst te ontvangen baten.

### REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

**Peulvruchten.** Door den Minister van Landbouw is verboden de aflevering en het vervoer van alle soorten groene erwten en bruine stamboonen, tenzij aflevering en vervoer plaats vinden binnen de gemeente van inwoning van den eigenaar der peulvruchten, of zij gedekt zijn door een vervoerbewijs, afgegeven door de Rijkscommissie van Toezicht op de Peulvruchtenvereniging, of het slechts geldt monsters van gewone grootte. Het verbod is niet toepasselijk op partijen, die op den dag van afkondiging der beschikking in de Staatscourant in spoorwagens of schepen geladen waren.

**Aankoop van varkens.** Volgens mededeeling der Varkensvleeschvereniging is de toestand op de varkensmarkt op het oogenblik van dien aard, dat door het ruime aanbod, ondanks alle pogingen om de varkensprijzen op *f* 1,20 per K.G. slachtgewicht te krijgen, dit toch nog steeds moeilijk bereikt wordt. Daar te vreezen is, dat over een paar maanden het aanbod van slachtrijpe varkens aanmerkelijk zal verminderen, bestaat het plan, een aanzienlijk aantal varkens van de markt te nemen en deze door inzouten voor latere behoeften te reserveeren. Wijl varkens met een hoog slachtgewicht moeilijk door inzouten te conserveeren zijn, dienen deze nu het eerst gebezigd te worden voor oogenblikkelijke distributie en moeten de lichtere varkens worden ingezouten. Daarom is bepaald, dat de voor distributie beschikbaar te stellen varkens voorloopig een minimum slachtgewicht moeten hebben van 130 K.G. Deze bepaling geldt slechts tijdelijk: na eenige weken zullen weder varkens van lager gewicht worden toegelaten.

**Voorziening van brandstoffen.** Ten vervolge op de algemeene brandstoffen-circulaire van 12 September j.l. heeft de Minister 15 dezer nader aan de burgemeesters bericht, dat zich ook thans, ten aanzien van voorziening in de behoefte aan brandstoffen als anthraciet, eierkolen, kachelkolen, enz. geen omstandigheden hebben voorgedaan, welke alsnog aanleiding zouden geven ten opzichte van deze artikelen speciale maatregelen te treffen ingevolge de Distributiewet. De eenige reden toch, welke tot een dergelijk ingrijpen aanleiding had kunnen geven, zou deze geweest zijn, dat Deutsche en Belgische huisbrandkolen tegen aanmerkelijk hooger prijs dan destijds te voorzien was, aan de verbruikers zouden moeten worden geleverd. Dit nu is niet het geval. Dank zij de regeling, door de Rijks-kolendistributie getroffen, zijn de prijzen voor de bedoelde brandstoffen niet veel meer verhoogd. De Minister noemt de prijzen, welke over het geheel thans als de geldende kunnen worden beschouwd en verzoekt den burge-

meesters er zooveel mogelijk zorg voor te dragen, dat die prijzen niet overschreden worden en indien dit geschiedt, daarvan kennis te geven aan den directeur der Rijks-kolendistributie.

### MAANDCIJFERS.

#### OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens).

	October 1916	Eerste tien maanden van 1916	Eerste tien maanden van 1915
<b>Directe belastingen.</b>			
Grondbelasting .....	843.814	12.884.954	12.419.088
Personeele belasting ..	841.991	10.470.037	10.050.719
Inkomstenbelasting ..	1.426.401	27.162.262	2.572.043
Belasting op bedrijfs- en andere inkomsten ..	—	—	9.659.711
Vermogensbelasting ..	872.627	2.278.327	5.849.121
Mijnen .....	13.996	65.345	11.923
Totaal .....	3.998.829	52.860.925	40.562.605
<b>Invoerrechten .....</b>			
Formaatzegel .....	1.243.550	14.398.977	12.303.755
Totaal .....	1.863	21.487	19.649
<b>Accijnzen.</b>			
Suiker .....	701.714	24.942.351	20.856.424
Wijn .....	26.328	1.117.433	1.224.610
Gedistilleerd .....	2.216.170	21.576.786	20.251.027
Zout .....	166.533	1.827.295	1.784.095
Bier en azijn .....	149.065	1.392.448	1.336.347
Geslacht .....	818.981	7.747.582	6.700.912
Totaal .....	4.078.791	58.603.895	52.153.415
<b>Gouden en zilveren werken</b>			
Essaailoon .....	59.594	521.906	362.671
Totaal .....	92	520	502
<b>Indirecte belastingen.</b>			
Zegelrechten .....	601.811	6.317.824	4.795.952
Registratierechten ....	1.074.125	8.305.038	4.417.218
Hypotheekrechten ....	98.439	835.896	411.648
Successierechten .....	1.928.333	15.636.809	15.571.225
Totaal .....	3.702.708	31.095.567	25.196.043
<b>Domeinen .....</b>			
Staatsloterij .....	206.780	1.912.884	775.033
Jacht en visscherij ....	167.150	620.535	633.969
Loodsgelden .....	5.762	189.088	159.450
Totaal generaal..	78.423	714.144	969.124
Totaal generaal..	13.543.543	160.939.929	133.136.216

#### OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	October 1916	Eerste tien maanden van 1916	Eerste tien maanden van 1915
<b>Directe belastingen.</b>			
Grondbelasting .....	168.519	2.417.719	2.343.746
Personeele belasting ..	183.316	2.229.819	1.925.200
Inkomstenbelasting ..	515.702	8.354.945	848.783
Vermogensbelasting ..	287.171	671.679	402.472
<b>Accijnzen.</b>			
Suiker .....	140.343	4.988.470	3.622.813
Wijn .....	5.266	223.487	63.913
Gedist. (binn.- en buitl.)	221.617	2.157.679	1.983.807
<b>Indirecte belastingen.</b>			
Zegelrecht van buitl. eff.	24.071	377.506	253.996
Registratierechten ....	107.201	827.333	423.824
Hypotheekrechten ....	9.819	82.923	39.409
Totaal ....	1.663.025	22.331.560	11.907.963

#### BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITEN- GEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	October 1916	Eerste tien maanden van 1916
Oorlogswinstbelasting .....	—	—
Verdedigingsbelasting Ia ....	918.845,46 1/2	1.909.951,29 1/2
Verdedigingsbelasting Ib ....	103,50	103,50
Verdedigingsbelasting II ....	57.317,02	57.317,02
Totaal .....	976.265,98 1/2	1.157.371,81 1/2

**STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.**

N.B. \*\*\* beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

**GELDKOERSEN.**

**I. BANKDISCONTO'S.**

	18 November 1916	20 Juli 1914
Ned. Bank	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bel. Binn. Eff. Vrsch. in R.C.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Duitsche Rijksbank	6 " 14 Juli '16	3 " 29 Jan. '14
Bank van Frankrijk	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Oostear. Hong. Bk.	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Russische Staatsbk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Zweedsche Rijksbk.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zwitsersche Nat. Bk.	5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14
Bank van Italië	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Javasche Bank....	3-5 " 4 Febr. '15	—
	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

**II. OPEN MARKT.**

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
18 Nov. '16	2 3/4	2 3/4	5 10/82	4-5/8	—	2 1/4-1/2 1)
13-18 " '16	2 3/8-3/4	2 3/4-3	5 10/82	4-5/8	—	2 1/4-1/2
6-11 " "	2 1/8-1/4	2-3/4	5 10/82	4-5/8	—	2 1/4-1/2
30 O.-4 N. '16	2 1/8-1/2	2-3 1/2	5 10/82	4-5/8	—	2 1/4-1/2
15-20 Nv. '15	3 1/2-4	3-3/4	5 1/4-3/8	—	—	1 7/8
16-21 Nv. '14	—	—	2 1/8-3 3/8	—	—	4 3/4-5 1/4
20-24 Jul. '14	3 1/8-3 1/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Notering van 17 November.

**WISSELKOERSEN.**

**I. KOERSEN IN NEDERLAND.**

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
13 Nov. 1916 ..	11.63 1/2	42.10	41.90	2.43 3/4
14 " 1916 ..	11.63 1/2	41.95	41.90	2.43 3/4
15 " 1916 ..	11.63 1/2	41.77 1/2	41.90	2.43 7/8
16 " 1916 ..	11.63 1/2	41.75	41.90	2.43 3/4
17 " 1916 ..	11.65 1/2	41.65	42.02 1/2	2.43 7/8
18 " 1916 ..	11.66 1/4	41.52 1/2	42.02 1/2	2.44 1/4
Laagste der week	11.62 1/2	41.42 1/2	41.82 1/2	2.43 1/2
Hoogste " "	11.66 1/2	42.15	42.10	2.44 3/8
11 Nov. 1916 ..	11.62 3/4	42.15	41.85	2.43 3/8
4 " 1916 ..	11.65	42.35	41.97 1/2	2.44 1/4
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitserland	Weenen	Kopenhagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
18 Nov. 1916	47.65	25.80	65.97 1/2	69.10	99 3/4-100 1/2
Laagste d. w.	46.77 1/2	25.70	65.75	68.80	—
Hoogste " "	47.70	26.77 1/2	66.15	69.30	—
11 Nov. 1916	46.75	26.70	66.12 1/2	69.25	99 3/4-100 1/2
4 " 1916	46.85	27.10	66.15	69.35	99 3/4-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

**OVERZICHT.**

In tegenstelling met de vorige berichtsweek was de stemming voor Londen en Parijs deze week zeer vast. De eerste dagen was de rijzing nog niet sterk, maar daarna stegen de koersen beduidend. Londen kwam van 11,62 1/2 op 11,66 1/4, Parijs van 41,85 op 42,07 1/2.

In aansluiting daarmee was ook New York gezocht en steeg van 2,43 3/8 tot 2,44 1/4. Zwitserland was ook deze week weder zeer gezocht en steeg van 46,85 tot 47,65. Skandinavië niet veel veranderd, eerder flauw. Daarentegen Roebels beter, hoewel aan het slot toch weder teruglopend.

De stemming voor Berlijn en Weenen was ook nu weder flauw en de daling maakte verderen voortgang: Berlijn daalde van 42,15 tot 41,50, Weenen van 26,95 tot 25,80, slot zeer flauw en aanbod van alle zijden. Ook van Zwitsersche zijde waren deze deviesen sterk aangeboden, terwijl er vooral in Weenen en de Balkanlanden groote vraag naar Holland bestond.

**II. KOERSEN TE NEW YORK.**

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
18 November 1916	4.76.45	5.84 1/2	69 1/4	40 7/8
Laagste d. week..	4.76.35	5.84 1/2	69 1/4	40 13/16
Hoogste " " "	4.76.45	5.84 1/2	69 3/4	40 7/8
11 November 1916	4.76.45	5.84 1/2	69 3/4	40 13/16
4 " 1916	4.76.45	5.84 3/4	70 1/8	41
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

**III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.**

Plaatsen en Londen	Noterings-eenheden	27 Oct. 1916	4 Nov. 1916	Week 6-11 November		11 Nov. 1916
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
B. Aires ....	d.p.gd.pes.	49 9/82	49 9/8	49 13/82	49 7/16	49 7/16
Calcutta ....	sh/d.p.rup.	1 1/4 1/8	1 1/4 1/8	1 1/4 1/8	1 1/4 3/82	1 1/4 3/82
Hongkong ..	id. p. \$	2/2 3/8	2/2 3/8	2/3	2/3 3/8	2/3 3/8
Lissabon ....	d. p. escudo	33 3/8	33 1/4	32	33 1/4	32 1/2
Madrid ....	Peset. p. £	23.40	23.35	23.14	23.37	23.35
Montevideo ..	d. p. peso	52 3/8	53 3/16	53 1/4	53 3/16	53 3/16
Montreal....	\$ per £	4.76 3/8	4.76 3/8	4.76 3/8	4.76 3/8	4.76 3/8
Petrograd ..	R. p. £ 10	154 1/4	156 1/2	156	164	161
R. d. Janeiro 1)	d. p. milr.	12 1/4	12 7/82	12 1/8	12 7/82	12 1/8
Rome .....	Liros p. £	31.32 1/2	32.—	31.40	32.10	31.60
Shanghai ..	sh/d p. tael	3/1 3/8	3/2 1/8	3/2 3/8	3/4 1/4	3/3 3/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16
Valparaiso 1)	d. p. pap. p.	10 9/16	10 17/82	10 11/16	10 3/4	10 11/16
Yokohama ..	sh/d.p. yen	2/1 9/16	2/1 9/16	2/1 9/16	2/1 9/16	2/1 9/16

1) Noteringen op 90 dagen.

**GOUD EN ZILVER.**

**GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.**

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

**ZILVER.**

De vorige week vertoonde de zilverprijs een plotselinge rijzing van ruim 1 1/2 d. op één dag, gevolg van aanzienlijke Chineesche kooporders, welke tezamen met de gewone muntaankopen en orders uit Indië de vraag belangrijk groeter deden zijn dan het nog steeds beperkte aanbod van Amerikaansche zijde.

Op het verhoogde niveau heeft de markt zich in de afgelopen week vrijwel gehandhaafd, al kon de hoogste notering der vorige week, 34 1/4, niet meer worden bereikt. Bij een voortduren van de vraag van verschillende zijden en een gereserveerde houding van de verkoopers blijft de stemming onveranderlijk vast.

Elders in dit nummer vindt men nog eenige opmerkingen betreffende de zilvermarkt.

Notering te Londen. te New York.

18 Nov. 1916.....	34 1/8	71 3/8
11 " 1916.....	34 1/16	71 1/2
4 " 1916.....	32 3/4	68 3/4
28 Oct. 1916.....	32 1/4	67 3/8
20 Nov. 1915.....	24 7/8	51 1/2
21 Nov. 1914.....	22 11/16	49
20 Juli 1914.....	24 10/16	54 1/8

## NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 18 NOVEMBER 1916.

<b>Activa.</b>		
Binnenl. Wis-	H.-bk. f 61.083.809,28 <sup>1/2</sup>	
sels, Prom.,	B.-bk. " 189.429,58	
enz. in disc.	Ag.sch. " 12.388.342,42 <sup>1/2</sup>	f 73.661.581,29
Papier o. h. Buitenl. in		
disconto .....		—
Idem eigen portef. f	7.733.007,—	
Af: Verkocht maar voor		
de bk. nog niet afgel. "	—	" 7.733.007,—
Beleeningen		
incl. vrsch.	H.-bk. f 28.795.862,48	
in rek.-crt.	B.-bk. " 4.611.069,29 <sup>1/2</sup>	
op onderp.	Ag.sch. " 33.592.812,85	
	f 66.999.744,62 <sup>1/2</sup>	
Op Effecten .....	f 61.471.044,62 <sup>1/2</sup>	
Op Goederen en Spec. "	5.528.700,—	" 66.999.744,62 <sup>1/2</sup>
Voorschotten a. h. Rijk .....		" 7.951.362,56 <sup>1/2</sup>
Munten Muntmateriaal		
Munt, Goud .....	f 60.449.965,—	
Muntmat. Goud .....	521.670.708,49 <sup>1/2</sup>	
	f 582.120.673,49 <sup>1/2</sup>	
Munt, Zilver, enz. ..	6.540.779,26	
Muntmat. Zilver ..	—	" 588.661.452,75 <sup>1/2</sup>
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds. f	5.143.970,12 <sup>1/2</sup>	
id. van <sup>1</sup> / <sub>5</sub> v. h. kapit. "	3.956.173,25	" 9.100.143,37 <sup>1/2</sup>
Geb. en Meub. der Bank .....	1.400.000,—	
Diverse rekeningen .....	63.304.568,41	" 63.304.568,41
	f 818.811.860,02	
<b>Passiva.</b>		
Kapitaal .....	f 20.000.000,—	
Reservefonds .....	5.155.090,93 <sup>1/2</sup>	
Bankbiljetten in omloop .....	" 738.544.035,—	
Bankassigatiën in omloop .....	" 3.979.763,16 <sup>1/2</sup>	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk .....	f —	
Van anderen .....	45.823.960,80	" 45.823.960,80
Diverse rekeningen .....	5.309.010,12	" 5.309.010,12
	f 818.811.860,02	
Beschikbaar metaalsaldo .....	f 430.096.397,99	
Op de basis van <sup>2</sup> / <sub>5</sub> metaaldekking .....	" 272.426.846,20	
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop		
dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	2.150.481.985,—	

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	<i>Meer</i>	<i>Minder</i>
Disconto's .....	5.741.455,74	
Buitenlandsche wissels .....		186.424,—
Beleeningen .....	278.792,01	
Goud .....		2.035.951,66
Zilver .....	90.951,61 <sup>1/2</sup>	
Bankbiljetten .....		1.913.525,—
Part. Rek.-Crt. saldo's ..		1.669.107,—

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	18 Nov. 1916	11 Nov. 1916
Aan schatkistpromessen. . . . .	f 118.910.000,—	f 115.910.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst ..	56.000.000,—	52.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	85.090.000,—	85.090.000,—
Aan zilverbons .....	16.271.133,—	16.835.511,50

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischbare schulden
18 Nov. 1916 .....	582.121	6.541	738.544	49.804
11 " 1916 .....	584.157	6.450	740.458	50.211
4 " 1916 .....	585.201	6.318	744.709	51.672
28 Oct. 1916 .....	583.642	6.531	730.338	76.022
23 " 1916 .....	583.658	6.410	715.965	91.762
14 " 1916 .....	584.677	6.273	715.453	90.348
7 " 1916 .....	587.354	6.189	708.521	99.070 <sup>1)</sup>
30 Sept. 1916 .....	587.360	6.597	700.782	108.636
23 " 1916 .....	587.367	6.931	678.644	143.451
16 " 1916 .....	587.373	7.000	678.243	146.374
9 " 1916 .....	583.879	7.160	675.329	146.397
2 " 1916 .....	584.865	7.460	679.571	134.879
26 Aug. 1916 .....	585.813	8.231	657.109	140.467
20 Nov. 1915 .....	411.362	3.363	562.075	37.142
21 Nov. 1914 .....	172.284	4.656	475.059	19.136
25 Juli 1914 .....	162.114	8.228	310.437	6.198

1) Waarvan Rek. crt. saldo van het Rijk f 2.694.000.

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar metaalsaldo	Deckingspercentage
	Totaal	Hiervan Schatkistpromessen rechtstreeks			
18 Nov. 1916	73.662	56.000	67.000	430.096	75
11 " 1916	67.920	52.000	66.721	431.577	75
4 " 1916	70.590	54.000	70.927	431.346	73
28 Oct. 1916	99.035	83.000	63.153	428.001	73
21 " 1916	98.853	83.000	60.507	427.622	73
14 " 1916	93.911	78.000	59.502	428.889	73
7 " 1916	105.286	89.500	59.986	431.122	73
30 Sept. 1916	105.616	89.500	60.662	431.171	72
23 " 1916	106.005	89.500	61.692	428.984	72
16 " 1916	106.348	89.500	62.736	428.547	72
9 " 1916	105.368	88.500	63.168	425.731	73
2 " 1916	97.276	80.500	64.043	428.532	74
26 Aug. 1916	75.887	59.500	64.757	433.626	75
20 Nov. 1915	73.161	38.560	90.976	294.341	69
21 Nov. 1914	182.515	77.500	134.290	77.914	36
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 <sup>1)</sup>	54

1) Op de basis van <sup>2</sup>/<sub>5</sub> metaaldekking.

## JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischb. schulden
16 Sept. 1916 .....	69.393	23.823	152.070	54.620
9 " 1916 .....	69.085	24.716	149.637	56.224
2 " 1916 .....	71.599	24.806	145.520	67.471
26 Aug. 1916 .....	71.107	24.633	145.577	64.986
18 Sept. 1915 .....	42.770	32.514	134.876	32.474
19 Sept. 1914 .....	27.296	21.728	133.380	16.239
25 Juli 1914 .....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen <sup>1)</sup>	Beschikbaar metaalsaldo	Deckingspercentage
16 Sept. 1916	6.790	36.430	64.511	9.051	51.878	45
9 " 1916	6.749	35.485	65.460	7.486	52.629	46
2 " 1916	6.871	37.841	67.579	7.365	53.807	45
26 Aug. 1916	6.840	37.942	65.583	7.401	53.628	***
18 Spt. 1915	5.977	14.063	49.225	25.102	41.814	45
19 Spt. 1914	6.673	6.914	67.575	4.920	19.101	33
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 <sup>2)</sup>	44

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van <sup>2</sup>/<sub>5</sub> metaaldekking.



**SURINAAMSCHE BANK.**

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeisb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen 1)
23 Sept. 1916..	650	1.098	743	876	718
16 " 1916..	658	1.132	759	874	724
9 " 1916..	643	1.155	745	885	727
2 " 1916..	708	1.054	791	882	623
25 Sept. 1915..	879	958	1.040	865	1.262
26 Sept. 1914..	845	999	895	734	320
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.**

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

**I. BANK VAN ENGELAND.**

## WEEKSTAAT VAN 8 NOVEMBER 1916.

## ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 73.039.260	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion .... ,, 54.589.260
£ 73.039.260	£ 73.039.260

## BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities.. £ 42.187.741
Rest ..... ,, 3.220.912	Other securities,, 100.682.658
Public deposits ,, 51.597.052	Notes ..... ,, 35.867.095
Other deposits ,, 111.252.003	Gold and silver coin ..... ,, 1.905.971
Seven-day and other bills.. ,, 20.498	
£ 180.643.465	£ 180.643.465

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
15 Nov. 1916	56.476	36.895	***	***	***
8 " 1916	56.495	37.172	139.072	28.500	107.822
1 " 1916	56.363	37.224	137.188	28.500	105.807
25 Oct. 1916	56.063	36.686	135.319	28.500	103.862
17 Nov. 1915	53.570	33.014	88.551	28.500	44.621
18 Nov. 1914	72.570	35.313	33.890	12.500	13.924
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek- kings- percen- tage 1)
15 Nov. 1916	42.188	106.234	53.738	114.925	38.031	22 1/2
8 " 1916	42.188	100.683	51.597	111.252	37.773	23 1/4
1 " 1916	42.188	105.714	51.107	116.622	37.589	22 3/8
25 Oct. 1916	42.188	102.443	52.543	112.172	37.827	23
17 Nov. 1915	18.895	101.761	50.182	91.676	39.006	27 1/2
18 Nov. 1914	18.601	107.103	16.286	147.335	55.707	34
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

**II. DUITSCHE RIJKBANK. :**

## STAAT VAN 15 NOVEMBER 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand .....	Mk.	2.533.020.000
davon Goldbestand .....	"	2.516.753.000
Reichs- en Darlehenskassenscheine....	"	300.574.000
Noten anderer Banken .....	"	10.427.000
Wechsel .....	"	8.230.813.000
Lombardforderungen .....	"	13.777.000
Effekten .....	"	70.455.000
Sonstige Aktiva .....	"	655.559.000
Grundkapital .....	"	180.000.000
Reservefonds .....	"	85.471.000
Notenumlauf .....	"	7.178.348.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	"	3.933.091.000
Sonstige Passiva .....	"	437.715.000

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grotendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- percen- tage 1)
15 Nov. 1916	2.533.020	2.516.753	300.574	7.178.348	39
7 " 1916	2.527.915	2.511.881	252.942	7.245.928	38
31 Oct. 1916	2.522.286	2.506.076	229.445	7.260.036	38
23 " 1916	2.519.997	2.503.402	360.971	7.033.624	41
15 Nov. 1915	2.469.607	2.433.202	792.836	5.832.945	56
15 Nov. 1914	1.956.265	1.915.970	758.040	4.060.009	67
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge- geven	In kas bij de Reichs- bank
15 Nov. 1916	8.230.813	3.933.091	2.691.800	288.500
7 " 1916	7.795.391	3.403.665	2.596.900	242.400
31 Oct. 1916	7.877.607	3.458.360	2.528.800	218.700
23 " 1916	7.615.881	3.586.148	2.520.700	346.700
15 Nov. 1915	4.320.347	1.549.881	1.735.000	746.000
15 Nov. 1914	2.769.714	1.357.007	1.037.000	758.000
23 Juli 1914	750.892	943.964	.....	.....

**III. BANK VAN FRANKRIJK.**

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met \* geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het bui- tenland	Wissels	* Uitge- stelde wissels
16 Nov. 1916	5.023.004	319.187	813.610	618.356	1.365.961
9 " 1916	5.009.400	325.798	894.720	632.052	1.368.906
2 " 1916	4.992.020	326.094	933.780	576.256	1.371.186
26 Oct. 1916	4.921.979	328.047	870.920	479.672	1.374.928
18 Nov. 1915	4.807.117	362.231	996.418	282.303	1.881.556
19 Nov. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	4.104.390	639.620	—	1.541.080	.....

Data	Beleening	* Buitgew. voorsch. ald. Staat	Bank- biljetten	Rek. Crt. Particu- lieren	Rek. Crt. Staat
16 Nov. 1916	1.354.111	6.400.000	15.894.282	1.730.120	72.390
9 " 1916	1.362.108	6.400.000	15.972.641	1.797.823	122.052
2 " 1916	1.380.300	6.600.000	16.128.286	1.743.294	180.888
26 Oct. 1916	1.185.351	8.600.000	16.589.150	2.730.840	200.977
18 Nov. 1915	567.873	7.300.000	14.210.788	2.616.903	56.266
19 Nov. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	.....	5.911.910	942.570	400.590

## IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In miljoenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegoed i/h bui- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en beleen- ingen	Circu- latie	Rek. Coun- rant
14 Nov. '16	1.561	2.055	113	6.202	890	8.083	1.709
5 „ '16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
29 Oct. '16	1.559	2.055	107	5.368	764	7.875	1.708
21 „ '16	1.556	2.055	104	5.278	779	7.720	1.659
14 Nov. '15	1.603	130	28	3.319	1.192	5.041	1.476
14 Nov. '14	1.549	215	43	434	1.128	2.791	1.014
21 Juli '14	1.601	144	74	....	757	1.634	1.099

## V. BELGIË.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buiteni. saldi	Beleen. van buiteni. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie.	Rek. Crt. saldi.
7 Nov. 1916	350.990	76.742	480.000	47.743	827.228	118.616
31 Oct. 1916	352.036	76.639	480.000	45.520	828.562	115.235
26 „ 1916	352.330	76.443	480.000	44.075	828.431	114.262
19 „ 1916	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068
10 Nov. 1915	158.205	36.886	480.000	60.014	538.202	198.018

## VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

## FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Percen- tage <sup>1)</sup>
20 Oct. '16	384.284	10.561	104.057	564.218	12.928	70
13 „ '16	386.977	13.991	101.094	559.990	12.815	71
6 „ '16	394.348	11.377	99.486	568.758	13.349	72
29 Sept. '16	387.195	7.811	106.578	560.725	16.249	71
22 Oct. '15	282.887	34.626	43.322	355.444	14.809	79

<sup>1)</sup> Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST  
MAATSCHAPPIJEN.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
18 Nov. '16	696.630	3.601.350	30.620	3.458.360	84.770
11 „ '16	695.480	3.564.210	31.240	3.401.890	109.730
4 „ '16	688.160	3.502.350	31.500	3.346.610	112.370
28 Oct. '16	670.440	3.441.070	31.600	3.304.560	105.730
20 Nov. '15	750.270	3.356.500	34.900	3.118.130	194.940
21 Nov. '14	510.940	2.027.960	92.650	2.146.190	176.830
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 <sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> Op basis van 25 % van alle deposito's.

## EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 19 November 1916.

Door de voortdurende bedrijvigheid op emissiegebied toont de geldmarkt niet meer zulk een gemakkelijk voorkomen en de aandacht wordt van onze *Nationale schuldsoorten* afgeleid zonder dat de koersen hieronder noemenswaard te lijden hebben. 3 pCt. Obligatiën en Integralen, alsmede de Indische leeningen verlaten zelfs de week op fractioneel hooger koerspeil.

De markt voor *buitenlandsche Staatsfondsen* bleek, in tegenstelling met de Amerikaansche en locale afdelingen, ongevoelig te zijn voor de vredesgeruchten, die den laatsten tijd weer met hardnekkigheid worden verspreid. Alleen Russen bewogen zich andermaal, op een enkele uitzondering na, op hoogere prijzen. Ongetwijfeld draagt de verbeterende economische toestand in het Czarenrijk, vroeger te dezer plaatse reeds uiteengezet, veel tot deze betere beoordeeling van Russische fondsen bij. Daarnaast doen ook de belangrijke koersrijzingen aan de Petrograder beurs voor andere fondsen hun suggestieven invloed op de groep staatspapieren gelden. Zoo konden, dank zij den hoogerem dividend-uitkeeringen en de optimistischer opvatting omtrent den stand van zaken op het oorlogstooneel, o.a. de volgende koersverbeteringen behaald worden:

	2 Jan. 1914	28 Juli 1914	6 Jan. 1916	31 Oct. 1916
Moskow-Kasan .....	543	425	430	540
Moskow Kiev Woronesh....	862	705	625	795
Wladikawkas .....	2800	2625	2150	2475
Zuid-Oost Spoor .....	295	250	205	348
Asow-Don .....	600	518	475	655
Russ. Bank v. Handel & Ind..	332	300	265	365
Discontobank .....	470	426	350	621
Baku .....	673	580	640	830
Nobel-aandeelen .....	980	782	1010	1430
Briansk .....	177	126	144	256
Petersburger Metaalfabriek..	236	200	175	348
Putilow .....	122	102	86	130

In verband met het bovenstaand staatje zij, wat de groote rijzing in Zuid-Oost-spoor betreft, er op gewezen, dat deze vermoedelijk verband houdt met den voorgenomen terugkoop van dezen spoorweg door den Staat, waarbij de aandeelen naar verluidt tegen Rbl. 430 zouden worden overgenomen. Edoch, al deze betrekkelijk gunstige gegevens kunnen het feit niet maskeeren, dat men in Rusland, even goed als in alle andere oorlogvoerende landen, met voortdurende geldzorgen te kampen heeft. Dit kan o.a. blijken uit het feit, dat op hetzelfde moment dat de inschrijving op de nieuwe Russische leening wordt opengesteld, met de Unie onderhandeld wordt omtrent de overneming van een ongedekte vijfjarige 5½ pCt. leening, groot \$ 50 miljoen.

Zuid-Amerikanen hebben een zeer stille markt, daar de onbevredigende oogstberichten niet tot aankoop aansporen. Toch is de grondstemming voor deze fondsen niet zwak.

Willig toonen zich den laatsten tijd Japansche Obligatiën, hetgeen geen bevreesing behoeft te wekken, wanneer men b.v. nagaat, dat over de eerste negen maanden van het jaar de uitvoer den invoer met £ 20,67 miljoen overtrof tegen £ 8,44 miljoen het vorige jaar. Ook de staatsfinanciën schijnen zich in gunstigen zin te ontwikkelen, daar telkens opnieuw belangrijke bedragen 4½ pCt. Obligatiën voor amortisatie-doeleinden worden aangekocht.

	11 Nov. 1916	15 Nov. 1916	18 Nov. 1916	Rijzing of daling.
5 % Ned. Werk Schuld....	102 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	102 <sup>15</sup> / <sub>16</sub>	102 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	— <sup>1</sup> / <sub>8</sub>
4½ % „ „ „ .....	101 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	102	101 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	— <sup>3</sup> / <sub>8</sub>
3 % „ „ „ .....	76 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	77	77 <sup>1</sup> / <sub>16</sub>	+ <sup>1</sup> / <sub>16</sub>
2½ % „ „ „ .....	63 <sup>15</sup> / <sub>16</sub>	64 <sup>15</sup> / <sub>16</sub>	64 <sup>11</sup> / <sub>16</sub>	+ <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
5 % Oost-Indië .....	101 <sup>1</sup> / <sub>16</sub>	101 <sup>3</sup> / <sub>16</sub>	101 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	+ <sup>3</sup> / <sub>16</sub>
3 % Deutschland.....	50 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	50 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	51	+ <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
3 % Portugal 3e serie .....	42	40	40	— 2
4½ % Iwangoerod Dombrowa	71 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	70 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	71 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—
4 % Nicolai 1867—1869 ..	66 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	69	69	+ 2½
4 % Rusland 1880 .....	60 <sup>7</sup> / <sub>16</sub>	61	60 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ <sup>5</sup> / <sub>16</sub>
4 % Rusl. Rothschild 1889.	60 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	65	63 <sup>1</sup> / <sub>16</sub>	+ 2 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>
4 % Rusland Hope.....	66 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>	66 <sup>7</sup> / <sub>16</sub>	62	— 4 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>
4 % Servië 1895 .....	44	46	49 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	+ 5 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
5 % China 1912 .....	70	69 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	69 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	— <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
5 % Argentinië 1905 .....	76 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	76 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	77 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	+ 2 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>
5 % Brazilië 1903 .....	76 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	78	78 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	+ <sup>5</sup> / <sub>8</sub>
3 % Columbia 1896 .....	42 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	41	40 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	— 2 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>
5 % Dominica .....	96 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>	95 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>	95 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	— <sup>1</sup> / <sub>16</sub>

In de locale markt wordt voor *Bankaandeelen* nog steeds goede belangstelling getoond. Aanvankelijk had in sym-

pathie met de zwakke houding voor het overige deel der markt (verwekt door de vredesgeruchten en het ongunstige voorbeeld van Wallstreet), wel een koersreactie plaats, zoodat aandelen Nederlandsch-Indische Handelsbank van 244 $\frac{1}{4}$  tot 240 en Ned. Handel-Mij. resc. van 196 $\frac{1}{2}$  tot 194 $\frac{3}{4}$  daalden, doch spoedig werd dit koersverschil ingehaald en maakte het zelfs plaats voor een koerswinst.

Minder willig is in den laatsten tijd de houding van tal van *nijverheidssoorten*, waartoe de steeds moeilijker wordende invoer van grondstoffen wel het zijne zal bijdragen. Bijzonder flauw toonden zich in de afgelopen week aandelen Amsterdamsche Superfosfaatfabriek, Insulinde Oliefabriek en Ned. Scheepsbouw-Maatschappij.

*Cultuurfondsen*, eerst eveneens in reactie, sluiten willig, daar de suikermarkt haar vast voorkomen blijft behouden.

*Mijnbouw* aandelen bewegen zich den laatsten tijd op iets hooger koerspeil, zonder dat de handel in dezen hoek evenwel afmeting van beteekenis aanneemt. Vermelding verdient o.a. een rijzing van 6 pCt. in aandelen Laura en Vereeniging en van evenveel punten in aandelen Aequator-Mijnbouw.

Ondanks den in menig opzicht belemmerenden invloed van den oorlog, wat de industriële ontwikkeling der *petroleum*-ondernemingen betreft, handhaven zich toch over het algemeen de koersen vrij goed, daar de prijzen voor het product over de geheele wereld vast blijven. Sedert het deelnemen van Rumenië aan den oorlog heeft de betrokken afdeling hier ter beurze echter veel van haar attractie verloren.

De verleden week vermeldde hausse-beweging in *rubber*-fondsen, gegrond op mooie productiecijfers en langzaam oplopende rubbernoteringen, heeft nagenoeg over de geheele linie, op winstnemingen, voor een reactie plaats gemaakt.

Bijzonder gedeprimeerd waren *Scheepvaartfondsen*, daar de vredesopgingen, die men Wilson toedicht, het wederom aanhouden van schepen ter zee en de vermelde voorloopige staking van den dienst door de maatschappij Zeeland als evenveel ongunstige factoren werden opgevat, die de gunstige vooruitzichten op dividendgebied — reeds belichaamd in de door de Bothnia Vrachtbootmaatschappij aangekondigde uitkeering — voor een oogenblik op zij schoven. Voor een oogenblik, want niet zoodra begon Wallstreet zich weer aan de vredesidEE te onttrekken, of onze scheepvaartafdeeling deed insgelijks. Zoo golden b.v. aandeelen Koninklijke Ned. Stoomboot 264 $\frac{1}{2}$ —256 $\frac{3}{4}$ —259. Toch verlaten aandelen Holland-Amerika de week op ruim 10 pCt. lager niveau.

*Tabaksfondsen* hadden een zeer ongunstige week, hetgeen deels te wijten valt aan te verwachten wrijving tusschen de Duitse inkoop-centrale en onze tabakshandelaren, deels aan zware regens, die den naooogst van Java-tabak kleiner zullen doen uitvallen dan verwacht werd. De kwaliteit van den oogst schijnt evenwel tot nu toe niet geleden te hebben, zoodat een geringere productie allicht door hogere prijzen zal worden goedge maakt. De koersverliezen voor tabaksfondsen schommelen tusschen 5 en 15 pCt.

	11 Nov.	15 Nov.	18 Nov.	Rijzing of daling.
Credietvereniging	117 $\frac{1}{2}$	118 $\frac{1}{2}$	119 $\frac{1}{2}$	+ 2
Ned. Ind. Handelsbank	244 $\frac{1}{4}$	240	247	+ 2 $\frac{1}{4}$
Ned. Handels Mij resc.	196 $\frac{1}{2}$	194 $\frac{3}{4}$	198 $\frac{1}{10}$	+ 1 $\frac{9}{10}$
Rotterdamsche Bankvereen.	145 $\frac{1}{2}$	146 $\frac{1}{2}$	148	+ 2 $\frac{1}{2}$
Amsterdamsche Superfosfaat	189 $\frac{1}{4}$	186 $\frac{1}{2}$	160 $\frac{1}{2}$	- 28 $\frac{3}{4}$
„Insulinde” Oliefabrieken	272	263 $\frac{3}{4}$	250 $\frac{1}{2}$	- 21 $\frac{1}{2}$
Ned. Ind. Portland Cement	129	133	134 $\frac{3}{4}$	+ 5 $\frac{3}{4}$
Ned. Scheepsbouw Maatsch.	189 $\frac{7}{8}$	184 $\frac{7}{8}$	180	- 9 $\frac{7}{8}$
Vereenigde Blikfabrieken	176 $\frac{1}{2}$	173 $\frac{1}{2}$	177	+ $\frac{1}{2}$
Vorstlanden	241	238 $\frac{3}{4}$	241	—
Handelsvereen. Amsterdam	413	406	413	—
Kaliredjo	98	104 $\frac{1}{2}$	102	+ 4
Linde & Teves	230	222 $\frac{7}{8}$	222 $\frac{1}{4}$	- 7 $\frac{3}{4}$
Medarie Cultuur Mij	175	180 $\frac{1}{2}$	178 $\frac{1}{2}$	+ 3 $\frac{1}{2}$
„Aequator” Mijnbouw	88	93 $\frac{1}{2}$	94	+ 6
Highland Mijnbouw	5 $\frac{3}{4}$	9 $\frac{5}{8}$	9	+ 3 $\frac{1}{4}$
Laura en Vereeniging	165	170	171	+ 6
Geconsolideerde	166 $\frac{1}{2}$	167 $\frac{1}{4}$	167 $\frac{7}{10}$	+ 1 $\frac{1}{10}$
Koninklijke	519 $\frac{3}{4}$	519	518 $\frac{7}{8}$	- 7 $\frac{1}{8}$
Moeara Enim	233 $\frac{1}{2}$	232	230 $\frac{1}{2}$	- 3
North Caucasian	250 $\frac{1}{4}$	264 $\frac{3}{4}$	254	- 3 $\frac{3}{4}$
Amsterdam Rubber	220	220	220 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{1}{4}$
Deli Batavia	163	160	160	- 3
Kali, Telepak	210 $\frac{3}{4}$	217	214	- 3 $\frac{1}{4}$
Sumatra Rubber	178	172 $\frac{1}{4}$	173 $\frac{1}{8}$	- 4 $\frac{7}{8}$
Timbang Deli	158 $\frac{1}{2}$	164 $\frac{1}{2}$	162	+ 3 $\frac{1}{2}$
Holland Amerika Lijn	453 $\frac{1}{2}$	442 $\frac{1}{2}$	443	- 10 $\frac{1}{2}$
Kon. Holl. Lloyd	212	208 $\frac{1}{2}$	209 $\frac{3}{4}$	- 2 $\frac{1}{4}$
Kon. Ned. Stoomboot	264 $\frac{1}{2}$	256 $\frac{3}{4}$	259	- 5 $\frac{1}{2}$
Ned. Scheepvaart Unie	188	186 $\frac{3}{4}$	187	- 1

	11 Nov.	15 Nov.	18 Nov.	Rijzing of daling.
Amsterdam Deli	240	237 $\frac{1}{4}$	238	- 2
Amsterdam Langkat	230	227 $\frac{1}{2}$	220	- 10
Besoekei	167	164 $\frac{1}{2}$	160 $\frac{1}{4}$	- 6 $\frac{3}{4}$
Deli Batavia	434 $\frac{3}{4}$	420	422 $\frac{1}{2}$	- 12 $\frac{1}{4}$
Deli Maatschappij	521	513	505 $\frac{1}{2}$	- 15 $\frac{1}{2}$
Rotterdam Deli	244 $\frac{3}{4}$	235 $\frac{1}{2}$	238 $\frac{1}{2}$	- 6 $\frac{1}{4}$
Amsterdam Thee	67	65 $\frac{1}{2}$	65 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
Banjoewangi	109 $\frac{1}{2}$	114	114 $\frac{3}{4}$	+ 5 $\frac{1}{4}$
West Java Thee	86 $\frac{3}{4}$	81	85 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{4}$

De *Amerikaansche* afdeling hier ter beurze stond sterk onder den invloed van de reactie in Wallstreet, die behalve door de vredesgedachte, ook te voorschijn werd geroepen door de mogelijkheid op spoorwegstaking, nu de spoorwegmaatschappijen een proces hebben aangehangen gemaakt tegen de wettelijke invoering van den achturigen arbeidsdag. Ook het bericht, dat wederom een vervolging tegen de Steeltrust zal worden ingesteld wegens beweerde overtreding van de Anti-trustwet, ging hier niet onopgemerkt voorbij. Bijzonder flauw waren hier ter beurze Central Leathers, Dominion Steels, Chicago Rock Islands, Southern Railways, Union Pacifics en Maxwells. Ook de willige houding voor Missouri's behoort geheel tot het verleden. Marinefondsen waren verwaarloosd en zwakker. Toen later bleek, dat men in de Unie door een te donkeren bril gekeken had en Wallstreet hogere koersen zond, werd hier dit betere voorbeeld slechts schoorvoetend nagevolgd. De daling werd gemakkelijker overgenomen dan het herstel, waaruit men zou mogen afleiden, dat ons publiek zeer wijselijk even de kat uit den boom wil zien. Alleen voor Anaconda Coppers was de stemming beslist gunstig.

	11 Nov.	15 Nov.	18 Nov.	Rijzing of daling.
Advance Rumely Cy	32	29 $\frac{1}{2}$	29	- 3
American Beet Sugar	105 $\frac{7}{16}$	104	103	- 2 $\frac{7}{16}$
American Can	64 $\frac{3}{4}$	64	66 $\frac{7}{8}$	+ 2 $\frac{1}{8}$
American Car & Foundry	75 $\frac{1}{4}$	73 $\frac{3}{4}$	72 $\frac{7}{8}$	- 3 $\frac{1}{8}$
American Hide & Leather	74 $\frac{7}{16}$	71 $\frac{1}{2}$	74	- 2 $\frac{7}{16}$
American Smelting & Ref.	112 $\frac{5}{8}$	113 $\frac{7}{8}$	118	+ 5 $\frac{3}{8}$
Anaconda Copper	203 $\frac{11}{16}$	204 $\frac{7}{16}$	206 $\frac{1}{2}$	+ 2 $\frac{1}{16}$
Central Leather	123 $\frac{7}{8}$	116	118 $\frac{3}{4}$	- 5 $\frac{1}{8}$
Dominion Steel	79 $\frac{15}{16}$	76 $\frac{1}{2}$	76 $\frac{5}{16}$	- 3 $\frac{3}{8}$
Standard Milling	102 $\frac{1}{2}$	98 $\frac{3}{4}$	102 $\frac{13}{16}$	+ 5 $\frac{1}{16}$
Studebaker	132 $\frac{1}{4}$	132 $\frac{1}{2}$	131 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{1}{4}$
Steel Corporation	122 $\frac{13}{16}$	120 $\frac{1}{8}$	122 $\frac{3}{8}$	- 3 $\frac{1}{16}$
Atchison Topeka	108 $\frac{15}{16}$	106 $\frac{1}{2}$	107 $\frac{3}{4}$	- 1 $\frac{3}{16}$
Chicago Rock Island	41 $\frac{1}{8}$	39 $\frac{1}{8}$	37 $\frac{3}{4}$	- 3 $\frac{3}{8}$
Denver	22 $\frac{7}{16}$	21 $\frac{1}{2}$	21 $\frac{3}{8}$	- 1 $\frac{1}{16}$
Erie	39 $\frac{3}{8}$	37 $\frac{13}{16}$	38 $\frac{3}{8}$	- 1
Kansas City Southern	29 $\frac{1}{4}$	27 $\frac{7}{8}$	28 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{1}{4}$
Missouri Kansas Texas	13	10 $\frac{9}{16}$	11 $\frac{1}{8}$	- 1 $\frac{7}{8}$
Southern Pacific	103 $\frac{1}{2}$	102	100 $\frac{3}{4}$	- 2 $\frac{3}{4}$
Southern Railway	29 $\frac{15}{16}$	28	27 $\frac{5}{8}$	- 2 $\frac{3}{16}$
Union Pacific	152 $\frac{1}{4}$	150 $\frac{1}{4}$	149 $\frac{1}{2}$	- 2 $\frac{3}{4}$
Intern. Merc. Mar. common	48 $\frac{1}{2}$	47 $\frac{1}{8}$	50 $\frac{1}{16}$	+ 1 $\frac{9}{16}$
„ „ „ pref.	121 $\frac{9}{16}$	119 $\frac{1}{8}$	120 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{16}$
Maxwell	54 $\frac{3}{8}$	47	48 $\frac{7}{8}$	- 5 $\frac{1}{2}$

De *Engelsche* fondsenmarkt schenkt veel aandacht aan het plan der regeering om met Nieuwjaar de reusachtige vlottende schuld in een nieuwe groote leening te consolideeren. Zeer vermoedelijk zal een disconto-verlaging de voorbode hiervan zijn. Immers, nu het geld te New-York zoo ruim blijft, bestaat geen aanleiding om dit hoog disconto (6 pCt.) te handhaven, te meer waar bij de emissie van een nieuwe leening een verruiming van de geldmarkt noodzakelijk is, even noodzakelijk als de consolidatie van de vlottende schuld zelf, die thans verre de gefundateerde schuld overtreft. De gefundeerde schuld bedroeg n.l. v66r het uitbreken van den oorlog c.a. £ 704 miljoen, thans £ 1.281.231.749; de vlottende schuld beloopt nu £ 1.700.539.668.

Intusschen — nauwelijks is de emissie van \$ 300 miljoen in de Unie geëindigd — zint de Engelsche regeering weer op nieuwe middelen om zich gelden te verschaffen, respectievelijk den wisselkoers te handhaven. Zoo zullen thans ook eerste-klasse *Engelsche* fondsen tot het „effectenmobilisatieplan” worden toegelaten en ligt het zelfs in de bedoeling ten slotte leeningen in de Unie zonder eenig onderpand hoegenaamd uit te geven. Het is zeer wel mogelijk, dat dit ten slotte geschieden zal. Want, ondanks leningstransacties met de geallieerden stroomt toch nog steeds goud naar New-York. Sedert 1 Januari 1915 tot ultimo September 1916 zijn \$ 632.000.000 geel metaal naar de Unie gezonden. Deze groote goud-accumulatie wordt met stijgende onrust gade-geslagen, zoodat Amerikaansche bankiers zelve bereid

schijnen mede te werken aan het plan om op den duur Engelsche leeningen zonder onderpand over te nemen.

De Parijsche beurs heeft op den uitslag van de jongste leening noch in gunstigen noch in ongunstigen zin gereageerd. De heer Ribot wees er uitdrukkelijk op — en het is billijk dit ook hier te herhalen — dat het kleinere emissie-resultaat in vergelijking met de vorige oorlogsleening, waar op fr. 3 milliard méér werd ingeschreven, niet oppervlakkig mag worden beoordeeld of veroordeeld. Immers, verleden jaar was in tegenstelling met thans, de conversie van 3 pCt. schuld toegelaten, waardoor voor enkele milliarden fondsen werden omgeruild, die geen nieuw geld opbrachten. De daadwerkelijke ontvangst aan specie zou thans grooter zijn geweest dan toenmaals.

Te Berlijn hebben noch de gunstige jaarresultaten van de A. E. G. noch de geboorte van het Koninkrijk Polen een gunstigen invloed op de Beurs vermogen uit te oefenen; daar zowel de afbrokkeling van het Westelijk front, als de voortdurende druk, waaraan de Duitsche wisselkoersen bloot staan, gewichtige tegenfactoren vormen.

## GOEDERENHANDEL.

### GRANEN.

20 November 1916.

Tarwe. Aangezien de post van Engeland sedert verscheidene dagen niet is aangekomen, tasten wij deze week betreffende verschillende gegevens in het duister. De prijzen van tarwe zijn in de markt van Chicago deze week vrij aanzienlijk teruggelopen; de December-termijn noteerde op 18 November \$ 1.78<sup>1</sup>/<sub>4</sub>, wat ongeveer gelijk is aan de noteering op 24 October. In den tusschentijd was de prijs gestegen tot \$ 1.90<sup>1</sup>/<sub>2</sub> op 30 October. Daarna is evenwel een daling ingetreden en bleef de markt tusschen \$ 1.80 en \$ 1.90 schommelen. Op 20 November is de tarweprijs evenwel wederom 4 ct. gestegen, zoodat de prijsverlaging in onze berichtswEEK 7 ct. of ca. 4 % bedraagt. Over het algemeen waren de berichten uit Zuid-Amerika gunstiger, doch het blijft zeer de vraag of de regen, die hier en daar gevallen schijnt, nog tijdig gekomen is om veel goed te maken. Zoover wij kunnen nagaan heeft Europa in de afgelopen week weinig in Noord-Amerika ingekocht en is dit zonder twijfel een der oorzaken der flauwere stemming aldaar. Bovendien staat men voor het feit, dat de zichtbare voorraad op het oogenblik nog steeds grooter is dan op denzelfden datum van het vorige jaar. Weliswaar zijn de aanvoeren in de Westelijke markten dagelijks belangrijk kleiner dan verleden jaar, maar ook de export is sterk verminderd. Op 20 November bedroeg de zichtbare voorraad 71.000.000 bushels tegen verleden jaar 51.000.000 bushels. In Canada bedroeg hij 23.000.000 tegen verleden jaar 27.000.000 bushels, zoodat hij op het Noord-Amerikaansche Continent ten slotte nog ruim 16.000.000 bushels grooter is dan het vorige jaar.

Het behoeft geen betoog dat deze cijfers zich gaandeweg zullen wijzigen, en dat waar Europa een gedeelte van zijn behoefte van verder gelegen landen betreft, er althans een tusschenperiode zal zijn, dat de aanvoeren van tarwe in Europa aanzienlijk minder dan de behoefte zullen bedragen en de overigens over het algemeen genomen zeer bevredigende overraden aanmerkelijk zullen inkrimpen.

Maïs. Ook de prijzen van maïs konden zich in de afgelopen week niet handhaven. De berichten, die wij tot heden ontvangen van Argentinië wijzen niet op een prijsverlaging, integendeel de prijs is daar aanvankelijk sterk gestegen, doch mogelijk is het, dat de laatste dagen een prijsverlaging is ingetreden in overeenstemming met Noord-Amerika. De vraag voor maïs is in Europa zeer sterk gebleven en bijna alle landen zullen op ruime schaal moeten blijven inkoop. In Engeland blijft de prijs stijgen niettegenstaande de verschepingen de laatste weken aanzienlijk zijn toegenomen. Men is evenwel aan het begin van den winter en de consumptie zal ongetwijfeld groot zijn. In Denemarken zal men genoodzaakt zijn een andere regeling te maken dan sedert geruimen tijd in werking was. De maximum-prijs was daar Kr. 23,— per 100 K.G. en indien de prijs voor de importeurs hooger uitkwam werd, indien door een daartoe ingestelde commissie de aankoop goedgekeurd werd, het verschil bijbetaald. Door de snelle stijging der prijzen waren deze verschillen evenwel zoo groot geworden, dat de commissie sedert eenigen tijd geen verdere aankopen goedgekeurd heeft, aangezien geen geld meer beschikbaar was. De betaalde prijsverschillen werden n.l. door den Deenschen Staat betaald uit een fonds, dat speciaal daarvoor bijeen

gebracht werd door de reeders. De vereenigde maïs-importeurs hebben thans aan de Regeering medegedeeld, dat binnen zeer korten tijd velen hunner zonder maïsvoorraad zullen zijn en dat tengevolge van het sterk vermeerderde verbruik verwacht werd, dat het land binnen enkele maanden geheel van maïs ontbloeit zal zijn. Men verwacht aan den anderen kant groote verschepingen naar Denemarken in de maanden December en Januari van Noord-Amerika en volgens sommigen zouden die voldoende zijn om in de behoefte tot Maart te voorzien.

Gerst en haver hebben zich in overeenkomstige richting bewogen als maïs, evenwel zijn de fluctuaties van geringer omvang.

Lijnzaad. In Noord-Amerika is de markt aan wilde schommelingen onderhevig geweest. Op één dag liepen de markten te Duluth en Winnipeg 16 ct. per bushel terug. Wat de reden hiervan geweest is, kunnen wij slechts gissen. Waarschijnlijk is de markt voor een groot deel in handen van speculanten. De prijzen bewegen zich sinds geruimen tijd in Noord-Amerika op een niveau, dat import van Zuid-Amerika onmogelijk maakt. Voor zoover wij kunnen nagaan zijn de prijzen in Zuid-Amerika ook gedurende de afgelopen week voortdurend gestegen. Binnen korteren of langeren tijd zullen de Noord- en Zuid-Amerikaansche markten zich aan elkaar moeten aanpassen, aangezien Noord-Amerika ontegenzeggelijk een belangrijke hoeveelheid van Zuid-Amerika moet invoeren.

### Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires *)		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Lijnz. Dec.
50 Nov. 1916	182 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	94 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	57 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	***	***	***
13 „ 1916	189 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	98 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	58 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	15,50	9,90	nom.
20 Nov. 1915	103 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	61 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	38 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	9,90 <sup>3</sup>	5,15	12,90 <sup>3</sup>
20 Nov. 1914	115	66 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	50 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	9,90 <sup>3</sup>	5,00	10,50 <sup>3</sup>
20 Juli 1914	82 <sup>1</sup>	56 <sup>3</sup> / <sub>8</sub> <sup>1</sup>	36 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> <sup>1</sup>	9,40 <sup>3</sup>	5,38 <sup>2</sup>	13,70 <sup>2</sup>

1) per Dec. 2) per Sept. 3) per Jan.

\*) De noteeringen van Buenos Aires zijn van 17 November en 10 November.

### Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	20 Nov.		13 Nov.		Soorten.	20 Nov.		13 Nov.	
	456 <sup>1</sup>	456 <sup>1</sup>	456 <sup>1</sup>	456 <sup>1</sup>		18,— <sup>1</sup>	18,— <sup>1</sup>	190 <sup>1</sup>	190 <sup>1</sup>
Tarwe . . . . .	456 <sup>1</sup>	456 <sup>1</sup>	Haver 38 lb. white						
Rogge No. 2			clipped . . . . .	18,— <sup>1</sup>	18,— <sup>1</sup>				
Western ..	nom.	nom.	Lijnkoeken . Nd.						
Maïs La Plata	335 <sup>1</sup>	335 <sup>1</sup>	Amer. van La						
Gerst 46 lb.			Plata-zaad- ..	190 <sup>1</sup>	190 <sup>1</sup>				
feeding . . . .	335 <sup>1</sup>	335 <sup>1</sup>	Lijnzaad La Plata	680,—	680,—				

1) Regeeringsprijs.

### AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.

Artikelen	Rotterdam		Amsterdam	
	12-18 Nov. 1916	Sedert 1 Jan. '16	12-18 Nov. 1916	Sedert 1 Jan. '16
Tarwe . . . . .	13.046	1.426.837	—	21.153
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	7.970	793.459	—	—
Rogge . . . . .	—	21.193	—	525
Boekweit . . . . .	—	10.258	—	500
Maïs . . . . .	4.536	445.974	8.200	181.333
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	84.128	—	—
Gerst . . . . .	—	97.095	2.293	21.019
Haver . . . . .	—	44.430	—	12.550
Lijnzaad . . . . .	11.115	103.614	—	50.012
Lijnkoeken . . . . .	—	142.705	2.672	8.407
Tarwemeel . . . . .	1.075	24.238	—	—
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	1.260	—	—

### Buitenlandsche granen in Nederland.

De prijzen van tarwemeel zijn in de afgelopen week onveranderd gebleven. Voor de afvalproducten, grint en zemelen, is nog geen nadere regeling getroffen. De prijzen zijn op de markt eenigszins teruggelopen. In verband met de mogelijkheid van gesloten binnenlandsche scheepvaart werd door de Regeering aan sommige fabrieken een wintervoorraad verstrekt.

Met de distributie van voedergranen wordt geregeld voortgegaan.

In lijnzaad kwamen geen nieuwe zaken tot stand. De prijs zou minstens f 50,— per last hooger moeten zijn dan die van den laatsten verkoop. Daarentegen is de positie van olieslagers aanmerkelijk ongunstiger geworden, aangezien de Regeering verklaard heeft een derde van den aanwezigen voorraad olie te willen overnemen voor f 48,—; dit is ruim f 10,— beneden den prijs van direct leverbare olie. Deze olie zou de Regeering speciaal ter beschikking willen stellen van de fabrikanten van zachte zeep. Op deze wijze zou het evenwel onmogelijk zijn op den duur het olieslagersbedrijf aan den gang te houden, aangezien aan den anderen kant de Regeering niet weuscht dat de prijzen van het andere product, lijnkoeken, verhoogd worden.

**METALEN.****IJZER EN STAAL.**

Engeland. De moeilijkheid in het verkrijgen van materiaal neemt voortdurend toe door de groote vraag van de zijde der Regeering, die den particulieren verbruiker meer en meer uitsluit.

Een nieuwe lijst van basis-prijzen voor alle soorten ijzer- en staalproducten is de vorige week in werking getreden, ten einde uniforme prijzen vast te stellen voor alle districten in Engeland en Schotland. De prijzen zijn iets hooger dan de tot nu toe geldende.

Duitschland. Onder leiding der Regeering en met medewerking van het Stahlwerk-Verband is een comité gevormd om voorraden en productie van ijzer en staal te controleren en voor een evenredige reserve zorg te dragen, teneinde aan de behoeften van het land tegemoet te komen.

De productie van ruw-ijzer in October steeg verder en omvatte 1.161.005 tons tegen 1.116.752 tons in September.

Amerika. De complicaties in het spoorwegverkeer zijn meer acuut geworden en geven aanleiding tot groote bezorgdheid. Het gebrek aan wagons en het onvoldoende aantal locomotieven maken het den ijzer- en staalfabrieken onmogelijk, voldoende aanvoeren van ruw materiaal te verkrijgen en het aantal hoogovens, dat men genoodzaakt was buiten werking te stellen, neemt gestadig toe.

**KOPER.**

Statistiek van Henry R. Merton & Co. Ltd.

	31 Oct. 1916.	14 Oct. 1916.	30 Sept. 1916.	31 October.		
	1916.	1916.	1916.	1915.	1914.	1913.
Voorraad in Engeland en	ton	ton	ton	ton	ton	ton
in Frankrijk ..	5.458	5.620	5.796	20.335	26.993	16.250
Zeiland v. Chili	650	1.250	1.575	1.050	450	1.350
Id. van Australië	4.000	3.800	3.000	3.500	4.000	3.750
<b>Totaal ..</b>	<b>10.108</b>	<b>10.670</b>	<b>10.371</b>	<b>24.885</b>	<b>31.443</b>	<b>21.350</b>
<b>Fijn Koper</b>						
te Rotterdam	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	2.400
Id. te Hamburg	*2.867	*2.867	*2.867	*2.867	*2.867	1.079
Id. te Bremen	*1.106	*1.106	*1.106	*1.106	*1.106	998
<b>Totaal ..</b>	<b>15.231</b>	<b>15.793</b>	<b>15.494</b>	<b>30.008</b>	<b>36.566</b>	<b>25.827</b>

Prijs van Stan- £ £ £ £ £ £  
daard Koper p.t. 124.10/- 123.-/ 118.10/- 73.-/ 50.10/- 73.2/6

\* Als op 31 Juli 1914, sedert wanneer geen opgaven zijn ontvangen; thans waarschijnlijk nihil.

**Loco-Noteringen te Londen:**

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
17 Nov. 1916..	nom.	139.10/-	188.17/6	30.10/-	57.10/-
10 „ 1916..	nom.	124.10/-	185.-/-	30.10/-	55.-/-
19 Nov. 1915..	69/7	79.15/-	173.5/-	26.10/-	92.-/-
20 Nov. 1914..	50/5	54.7/6	136.10/-	18.5/-	24.12/6
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

**STEENKOLEN.**

Uit Cardiff wordt gemeld, dat, niettegenstaande er meer booten beschikbaar waren, de markt geen noemenswaardige verbetering aantoonde, tengevolge van de zeer groote voorraden, die zich gedurende de laatste weken van werkloosheid opgehoopt hebben. Het gebrek aan wagons is nog steeds acuut. Een groot aantal mijneigenaars ondervindt buitengewone moeilijkheden om de mijnen aan het werk te houden.

**KATOEN.****NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.**

(Middling Uplands.)

	17 Nov. '16	10 Nov. '16	3 Nov. '16	17 Nov. '15	17 Nov. '14
New York ....	20,20 c	19,30 c	18,90 c	11,70 c	11,— c
Liverpool ....	12,59 d	11,31 d	11,13 d	6,97 d	4,44 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '16 tot 7 Nov. '16	Overeenkomstige perioden	
		1915-'16	1914-'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	2113	1499	1217
„ Atlant. Havens	966	954	563
Uitvoer naar Gr. Britannië	955	596	352
„ „ 't Vasteland.	791	759	256
„ „ Japan etc...	135	90	110

Voorraden in duizendtallen	11 Nov. '16	11 Nov. '15	11 Nov. '14
Amerik. havens.....	1331	1342	967
Binnenland.....	1165	1126	916
New York .....	113	303	72
New Orleans .....	384	281	162
Liverpool .....	± 611	± 916	734

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester dd. 8 November 1916.

De prijzen van Amerikaansche katoen zijn na een aanvankelijke reactie verder gestegen en de tegenwoordige notering in Liverpool heeft weer een nieuw record bereikt. De spinnerijen blijven geregelde koopers en zoolang dit het geval blijft, is er niet veel kans op lagere prijzen. Het vierde „Ginners-rapport“, dat heden gepubliceerd wordt, wordt verwacht bullish te zullen luiden. Inmiddels blijven de aankomsten in de havens nog steeds zeer groot en men zoude haast denken, dat de meeste oogstberichten wat erg pessimistisch zijn geweest. In Egyptische katoen worden de prijsfluctuaties steeds wilder en de noteringen zijn weer belangrijk hooger, omdat enkele scheepsladingen door torpedering verloren zijn gegaan. Dekkingskopen deden de markt nog verder stijgen, omdat verkoopers zeer schaarsch waren, zoodat de markt ten slotte 140 punten hooger sloot. De Alexandria Produce Association taxeert den oogst thans op slechts 5.850.000 cantars, hetgeen hoofdzakelijk te wijten schijnt te zijn aan schade, door de zaadwormen veroorzaakt.

Zaken in Amerikaansche garens zijn zeer levendig geweest. In grove inslaggarens voor binnenlandsch gebruik zijn groote orders geplaatst, doch de export-vraag naar deze nummers is niet van beteekenis. In medium-nummers is echter nog al wat gedaan, terwijl prijzen van 40—44 ketting en fijnere nummers sterk gestegen zijn door de groote vraag naar deze nummers en bovendien door de schaarschte in langstapelige katoen. Gebruikers van Egyptische garens zijn in een moeilijke positie. Over het algemeen zijn bij goed van orders voorzien door groote contracten, die voor de naaigarenfabrieken loopen, doch de prijzen stijgen zoo snel, dat het zeer moeilijk is de markt te volgen. Toch worden er nog geregeld zaken gedaan en allerlei voorraden vinden grif koopers. Garens voor voile zijn absoluut niet te krijgen, tenzij op lang te voren afgesloten contracten.

De doekmarkt wordt elke week vaster en de vraag naar dhooties en zware ruwe Shirtings voor Indië is veel verbeterd, hoewel vele biedingen nog te laag zijn, behalve voor voorradige goederen van goedkoopere garens, die dan ook vlot verkocht worden. De markt stijgt ook zoo vlug, dat het bijna ondoenlijk wordt deze te volgen. Voorzichtige koopers zijn dan ook tot nu toe steeds te laat gekomen en hebben thans geen gelegenheid meer nog tot redelijke prijzen te slagen. In de laatste week zijn nog al eenige booten met manufacturen in de Middellandsche Zee tot zinken gebracht, maar met de tegenwoordige prijzen wordt het moeilijk deze te remplacieren. De markten op het vasteland blijven geregeld koopen en ook de Regeering plaatst weer orders voor zware goederen.

Het juist aangekomen Ginner's-Rapport geeft het aantal geginde balen tot 31 Oct. j.l. als 8.619.000 tegen 7.383.000 balen verleden jaar en 9.829.000 balen in 1914. Deze cijfers hebben evenwel geen noemenswaardigen invloed op de markt uitgeoefend.

**WOL.**

Bij het slot der veilingen te Londen vertoonden de prijzen opnieuw een aanzienlijke stijging; dooreengenomen waren de slotnoteeringen 10 % hooger dan de openingsprijzen.

Ook te Bradford heerscht, mede onder invloed van buitenlandsche en koloniale markten, een opgewonden stemming. Verkoopers toonen zich zeer gereserveerd, zoodat de noteeringen een nominaal karakter hebben. Er bestaat levendige vraag, ook van de zijde der regeering, die groote bestellingen heeft gedaan in militaire lakens. Merinos tops zijn zelfs 4 d. hooger genoteerd dan de vorige week.

Op de markt te Boston is de stemming ook zeer levendig; de omzetten hebben ongekende bedragen bereikt en worden geschat op 5 miljoen K.G. per week. De reeds sterk afgenomen voorraden worden grif weggekocht en hoogere prijzen worden algemeen verwacht.

Te Sydney wordt door Japansche huizen veel gekocht tot prijzen, die een verhooging van ongeveer 10 % vertoonen. De veilingen in Nieuw Zeeland zijn door ingrijpen der regeering geschorst; waarschijnlijk zal de geheele opbrengst dezer kolonie voor militaire doeleinden worden gerequireerd.

Op de La Plata markten blijft de vaste stemming onverminderd aanhouden en alle goede wolsoorten worden onmiddellijk bij aankomst ter markt grif opgenomen. De aanvoeren aan de markten blijven gering, daar reeds groote hoeveelheden in het binnenland voor export zijn opgekocht.

**Noteeringen te Bradford:**

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
17 November 1916 ....	59 1/2	42	35	30	27 1/2
10 " 1916 ....	56	41	34	29	27
17 November 1915 ....	38 1/2	32 1/2	30	26 1/2	23 1/2

**SUIKER.**

Nog steeds blijft aan onze Bietsuikermarkt de onzekerheid betreffende de uitvoerbepalingen bestaan en van eene gezonde ontwikkeling van den handel kan onder deze omstandigheden geen sprake zijn. De noteering voor November-levering bewoog zich tusschen f 22 7/8 en f 23 1/8 bij geringen omzet.

De voorloopige ramingen van de bietsuikeroogsten van dit jaar zijn in vergelijking ongeveer met de producties van verleden jaar als volgt:

	1916/17	1915/16	
Duitschland .....	1.600.000	1.500.000	tons
Oostenrijk-Hongarije ..	980.000	940.000	"
Frankrijk .....	215.000	136.000	"
België .....	100.000	100.000	"
Nederland .....	260.000	250.000	"
Rusland .....	1.400.000	1.600.000	"
Andere landen .....	500.000	625.000	"
Totaal....	5.055.000	5.151.000	tons

Wij laten hier volgen de Engelsche statistiek per ulto. October:

	Oct.1916	Oct.1915	Jan./Oct.'16	Jan./Oct.'15	
Import Riet.....	97.410	86.655	948.593	849.716	tons
" Biet.....	—	—	—	—	"
" Geraff....	13.426	63.447	349.832	396.320	"
Totaal..	110.836	150.102	1.298.425	1.246.036	tons
Stock in Bond....	111.250	147.250	—	—	"
" Raffinad.	19.800	31.100	—	—	"
Opbrengst ..	66.683	61.278	606.784	670.400	"
Totaal binnenl. verbruik .....	109.910	137.486	1.173.654	1.405.516	"

Volgens de Times zijn van regeeringswege afdoende maatregelen te verwachten om de consumptie van suiker verder te beperken.

Op Java blijft de markt zeer vast gestemd. Belangrijke afdoeningen uit oogst 1917 vonden plaats tot f 14 3/8 a f 14 1/2 voor Superieur en f 12 3/4 a f 13,— voor No. 16 en hooger. Tot f 12 3/4 hebben verschillende fabrieken zelfs hunne restantooogsten verkocht. Britsch-Indië heeft nog het een en ander gekocht, doch het grootste gedeelte der in den laatsten tijd verkochte belangrijke kwantiteiten blijft voorloopig in handen van speculanten op Java.

Over de Amerikaansche markt valt heden alleen te berichten, dat die prijshoudend bleef op onveranderde noteering. De aanvoeren der week eindigend 9/11 bedroegen

51.000 tons, de versmeltingen 42.000 tons en de voorraad 60.000 tons tegen 151.000 tons verleden jaar.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1916	1915	1914	
Totale oogst .....	3.007.915	2.592.667	2.597.732	tons
" Exp. sedert 1/12 '15	2.806.524	2.336.225	2.436.981	"
Exp. U. K. van 1/1-14/10	519.385	327.112	232.734	"
" Frankrijk 1/1-14/10	140.536	5.895	32.988	"
Totale voorraad op 6/11	114.000	145.374	86.000	"
Exp. Geraff. V. S. v. N.-A. 1/1-25/10 .....	608.451	342.655	94.936	"

**NOTEERINGEN.**

Data	Amsterdam per December.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java: fob.	Americ. Granulated fob.	
17 Nov. 1916 ....	f 23 1/4	47 1/2	—	—	6,40
10 " 1916 ....	" 23 28/32	47 1/2	23/6	31/-	6,52
17 Nov. 1915 ....	" 19 19/32	40/6	19/6	24/6	5,01
17 Nov. 1914 ....	" 13 27/32	31/-	—	—	6,— a 6,25
21 Juli 1914 ....	" 11 18/32	18/-	—	—	3,26

**RUBBER.**

De markt had in de afgelopen week een kalm verloop en de prijzen ondergingen geen noemenswaardige verandering. De grondtoon der markt blijft evenwel zeer vast.

Noteeringen luiden:

Prima Hevea Crepe loco	2/7 1/2	einde vorige week	2/8
" " " Dec.	2/7 3/4	"	" 2/8 1/4
" " " Jan./Juni	2/8	"	" 2/8 3/4
Smoked Sheets 1/2 d. minder	"	"	" 1/2 d. minder
Hard cure fine Para	3/4 1/2	"	" 3/5 1/2

**KOFFIE.**

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolif & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Hoe gaarne ook men een bericht van althans eenige beteekenis, zou willen opstellen, zoo vervalt daartoe de mogelijkheid, daar er niets anders te vermelden valt dan dat de prijzen voor het weinige dat van de Ned. Oost-Indische soorten voorkomt, onveranderd zijn en dat de N. O. T.-Santosnoteering, door het gemis aan aanvoer, van 45 c. op 45 1/2 c. moest verhoogd worden.

**Noteeringen en voorraden.**

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
18 Nov. 1916	433.000	6475	2.609.000	6200	12 1/16
11 " 1916	515.000	6400	2.778.000	6300	12 2/16
18 Nov. 1915	487.000	5300	2.045.000	6000	12 1/16 3/32
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

**Ontvangsten.**

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
18 Nov. 1916 ..	46.000	1.192.000	279.000	6.008.000
18 Nov. 1915 ..	91.000	1.741.000	323.000	6.698.000

**VETTEN EN OLIËN.**

Oleo-Margarine, wederom f 3,— hooger, terwijl men voor: „Choicest”, op December/Januari-aflading, f 121,— 2e kwaliteit „ ” „ ” „ 118,— 3e „ ” „ ” „ ” „ 99,— betaalde.

De vraagprijzen luiden thans:

voor 1e soorten, op December/Januari-aflading, f 124/125,— „ 3e „ ” „ ” „ ” „ 102,— „ Premier-Jus. Noord-Amerikaansche. Men vraagt f 122,— voor „Choicest”.

Zuid-Amerikaansche. In het begin der week werd voor Prima f 100,— en voor 2e soort f 95,— betaald; tegen het einde der week kon men voor 3e soort f 98,— maken (alles op December/Januari-aflading).

Op December/Januari-aflading wordt thans voor 1e soort f 105,— en voor 2e soort f 100/101,— gevraagd. Neutrallard. Nadat voor ronde posten f 123,—

betaald werd, werd deze prijs verder geweigerd met tegenofferten à f 126/128,— (alles November/December-aflading). Imitatie-Neutrallard zonder offerten.

Katoenzaadolie. Op November/Januari-aflading werden 20.000 Brls. Boterolie verkocht tot f 83/84,— c. f. Rotterdam. De noteering is thans f 87,— c. i. f. Rotterdam, exclusief molestverzekering.

Geraffineerd Cocosvet. Noteering f 80,— voor December-levering.

**COPRA.**

De markt was gedurende de afgelopen week zeer willig gestemd; er werden weder belangrijk hooger prijzen betaald, t. w. voor Java f. m. s. f 46,— en voor Molukken telquel f 43 1/2.

Ceylon cif. Londen £ 39.15.— en cif. Marseille £ 42.12.6 (koopers).

**NOTEERINGEN.**

Java f. m. s.

18 November 1916...	f 46	} N. O. T.-condities.
11 " 1916....	43 1/2	
18 November 1915....	34	
18 November 1914....	49	
20-25 Juli 1914....	28 3/4	

**VERKEERSWEZEN.****BEVRACHTINGEN.**

18 Nov. 1916. Van Zuid-Amerika was weinig vraag naar ruimte; er werd ca. 115/- naar Engeland in uitzicht gesteld. Van Noord-Amerika en Engelsch-Indië werden eenigszins hogere vrachten betaald.

Kolenvrachten naar neutrale havens waren stijgende.

**GRAAN.**

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
13/18 Nov. 1916	—	—	—	16/-	f 75,—	—
6/11 " 1916	—	—	—	16/-	—	122/6
15/20 Nov. 1915	—	—	f 7,50	12/9	f 50,—	85/-
16/21 Nov. 1914	—	—	6/-	4/6	47/6	28,6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

**HOUT.**

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
13/18 November 1916..	—	—	f 336,—	483/6 <sup>1</sup>
6/11 " 1916..	—	—	—	490/- <sup>1</sup>
15/20 November 1915..	—	—	—	—
16/21 November 1914..	—	—	—	—
Juli 1914..	f 12,—	24/6	75/-	77/6

**ERTS.**

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthagenu Middlesbro'	Griekland Middlesbro'	Pots Middlesbro'
13/18 November 1916..	18/6	19/6	—	—
6/11 " 1916..	18/6	19/6	—	—
15/20 November 1915..	17/-	17/9	—	—
16/21 November 1914..	6/-	6/-	—	—
Juli 1914..	4/3	5/4 1/2	5/9	8/6

**KOLEN.**

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Saïd	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
13/18 Nov. 1916	34/-	59/6	60/-	42/6	f 7,—	—
6/11 " 1916	34/-	59/6	60/-	35/-	6,50	—
15/20 Nov. 1915	fr 34,50	50/-	50/6	38/6	6,—	—
16/21 Nov. 1914	11,—	15/2	17/2	16/-	—	—
Juli 1914	7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

**DIVERSEN.**

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Burmah West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
13/18 November 1916..	160/-	195/-	—	150/- <sup>1</sup>
6/11 " 1916..	155/-	190/-	—	150/- <sup>1</sup>
15/20 November 1915..	80/-	105/-	—	72/6 <sup>1</sup>
16/21 November 1914..	21/-	—	38/-	20/- <sup>1</sup>
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

<sup>1</sup>) Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

**BINNENVRACHTEN.**

De aanvoer was in de afgelopen week gering en scheepsruimte was in voldoende mate voorhanden.

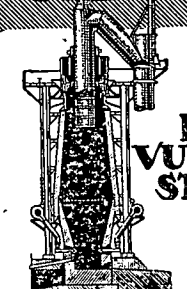
**VRACHTEN TE ROTTERDAM.**

(in Gld. per 2000 K.G.)

Data	Erts nr. Ruhrhavens		Mussale goed. Bovenrijn	Waterstand
	1/4 lostijd	1/2 lostijd		
13-18 November 1916..	—	—	—	gunstig
6-11 " 1916..	—	—	—	gunstig
15-20 November 1915..	0,45	0,55	—	wassend
16-21 November 1914..	0,20	0,30	—	gunstig
20-24 Juli 1914..	0,60	0,70	1,05	gunstig

**ADVERTENTIËN**

**CANOV-  
MERFKENS**



**HOOG-  
VUURVASTE  
STEENEN**

**VENLO**

# GEBROEDERS CHABOT

## ROTTERDAM

### KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening. Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen van elken aard.

J. & J. M. VOORHOEVE  
Makelaars in Assurantiën  
Anno 1836

ROTTERDAM

Nijgh & Van Ditmar's  
Uitgevers-Maatschappij  
Wijnhaven 111-113 — Rotterdam  
Telefoon 7841-7842-7843

BELAST ZICH MET HET VER-  
ZORGEN VAN UITGAVEN EN  
TIJDSCHRIFTEN OP ELK GEBIED

Hollandsehe Bank voor Zuid-Amerika  
AMSTERDAM (Banco Holandés de BUENOS-AIRES  
la América del Sud)

GESTORT KAPITAAL f 8.000.000,—.

AAN- EN VERKOOP VAN WISSELS OP ARGENTINIË  
VERZILVERING VAN PESO-COUPONS EN ARG. B. B.  
TELEGRAFISCHE UITBETALINGEN. — REMBOURS-CREDIETEN  
INLICHTINGEN VOOR IM- EN EXPORT

GRONINGER BANK VEREENIGING  
SCHORTINGHUIS & STIKKER

Winschoten, Stadskanaal, Wildervank,  
Sappemeer, Groningen, Delfzijl en  
Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Gestort Kapitaal f 2.000.000,— Reserves f 181.970,16

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-  
en buitenland

WEISE & Co. ROTTERDAM  
AMSTERDAM

Import van en Handel in

OVERZEESCHE PRODUCTEN

speciaal RUBBER, GUTTA-PERCHA en BALATA

Een polis der

**NILLMIJ**

van 1859

's-Gravenhage, Veenestraat 1

geeft volledige  
zekerheid en rust.

INDIA JUTE CY

Adm. Délégué: JULES DANEELS

Eecloo - IJzendijke

België Holland

ROTTERDAM  
BIERHAVEN 37

Agent voor Nederland:

M. WINS  
ROTTERDAM

1000	De jaarverslagen der Insulaire Hypotheekbank te Zierikzee munten uit door hunne groote volledig-	500
	<b>4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> 0/0 Pandbrieven</b> Aan Pandbrieven in omloop voor ruim	
	5 miljoen 4 ton.	<b>99<sup>1</sup>/<sub>2</sub> 0/0</b>
100	heid. Zij bevatten steeds tal van de meest uitvoerige specificaties, overzichten, gegevens en rapporten.	50

INCASSO-BANK AMSTERDAM ROTTERDAM ALMELO  
LEUVEHAVEN 103

Volgestort Kapitaal f 8.000.000,— Reserve f 1.341.000,—

DEPOSITO'S

INCASSEERINGEN OP BINNEN- EN BUITENLAND  
AAN- EN VERKOOP VAN VREEMDE VALUTA'S

EFFECTEN EN COUPONS

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING  
SAFE-DEPOSIT

GEBR. VAN UDEN

ROTTERDAM - AMSTERDAM - ZAANDAM

Reeders en Cargadoors  
Bevrachtingsagenten - Expeditieus  
KOOP en VERKOOP VAN SCHEPEN  
Telegram-Adres: „VANUDEN”